

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

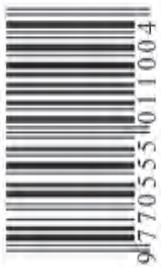
www.pravoslavlje.rs

Протојереј-ставрофор проф. др
Радован Биговић
(1956–2012)

Број 1086 Цена 90 динара 2,5 КМ 15. јун 2012. Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114

9 770 555 011004

Патријарх српски Иринеј у посети

У Загребу

Дана 7. јуна 2012. године Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј са члановима Светог Архијерејског Синода, Преосвећеним епископима: сремским Г. Василијем, бачким Г. Иринејом и шумадијским Г. Јованом, стигао је у тродневну посету Митрополији загребачко-љубљанској и Републици Хрватској. Домаћин, Митрополит загребачко-љубљански Г. Јован, свештенство и верни народ дочекао је Српског Патријарха и Преосвећене архијереје у Саборном храму Преображења Господњег где је служена доксологија.

У поздравном говору Митрополит Јован је пожелео добродошлицу високим гостима и истакао важност и значај ове посете нашој заједници. Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј је у отпоздравном говору и поруци верном народу истакао велику радост што је гост наше Митрополије.

У поподневним часовима Патријарх Иринеј са члановима Светог Архијерејског Синода и домаћином, Митрополитом Јованом, обишао је нову зграду Гимназије и духовног центра и присуствовао Свечаној академији поводом отварања школе.

Академија поводом отварања нове зграде Српске православне гимназије

Свечаном академијом у спортској сали Српске православне опште гимназије Кантакузина Катарина Бранковић на Светом Духу у Загребу, поред Манастира Свете Петке, 8. јуна 2012. г. отворена је новоподигнута зграда Гимназије и Духовног центра.

Уз Његову Светост Патријарха српског Г. Иринеја, и домаћина Митрополита загребачко-љубљанског Г. Јована, отварању су присуствовали Преосвећени епископи: сремски Г. Василије, бачки Г. Иринеј, шумадијски Г. Јован, Министар просвете у Влади Републике Хрватске др Жељко Јовановић, Министар бранитеља г. Предраг Матић, амбасадор Србије г. Станимир Вукличевић, амбасадори Сједињених Америчких Држава, Русије, Норвешке, Француске, Канаде, Босне и Херцеговине, представници амбасада Аустрије, Украјине, папске нунцијатуре у Републици Хрватској, изасланици председника Републике Хрватске, изасланик Председника Хрватског сабора др Милорад Пуповац и саборски заступници, градоначелник Града Загреба г. Милан Бандић са највишим руководством Града, градоначелник Марибора Франц Канглер, председник Хрватске академије знаности и уметности г. Звонко Кусић, генерални директор Србијагаса г. Душан Бајатовић и г. Драган Јокић, др Јуре Зечевић секретар Вијећа Хрватске бискупске конференције за екуменизам, муфтија Шевко Омербашић, рабин Луцијано Моше Прелевић и други представници верских заједница у Републици Хрватској и Граду Загребу, главни пројектант здања проф. др Драјен Јурачић са сарадницима, културне, политичке личности српске заједнице у Хрватској, свештенство загребачке Црквене Општине, и други бројни пријатељи Српске Православне Цркве у Граду Загребу и православне гимназије. Догађај је изазвао велико медијско интересовање, бројних информативних кућа из Хрватске, Србије и Републике Српске.

Након интонирања химни, свечаност је поздравом отворио протојереј-ставрофор Слободан Лалић, в. д.

Митрополији загребачко-љубљанској

директор Школе, након чега је уследио филм о визији, раду и предностима Школе за који је говорио и сам председник Републике Хрватске г. Иво Јосиповић. Режисер филма је г. Дејан Аћимовић.

Гост предавач је био редовни члан Српске академије наука и уметности професор на Философском факултету у Београду, стручњак за област средњег века – академик Момчило Спремић, који је свим окупљеним приближио лик Кантакузине Катарине Бранковић.

Имагинарни дневник Кантакузине, писан од ученика историјске секције, прочитала је ученица Наташа Врга. Драмска секција ученика Гимназије се представила радом „А ко сам ја?“. Репертоаром Првог београдског певачког друштва увеличана је свечаност.

Услиједио је пријем за високе званице са Патријархом Српским у атријуму Гимназије и Духовног центра, а за више стотина гостију се у спортској дворани концертом представила етно група Теодулија.

Београдски мушки хор са протођаконом Владимиrom Руменићем који је на академији певао Оче наш, на свечаном пријему је увеличao програм.

Његово Високопреосвећенство Митрополит загребачко-љубљански Г. Јован је Одликовањем Кантакузине Катарине Бранковић првог реда, одликовао господу Душана Бајатовића и Драгана Јокића за заслуге и потврђено пријатељство.

Овим је на узвишен и најдостојанственији начин окончан први дан званичне Патријархове посете Митрополији загребачко-љубљанској.

Посета Патријарха Иринеја и чланова Синода председнику и премијеру Републике Хрватске

Његова Светост Патријарх српски Иринеј у пратњи Високопреосвећеног Митрополита загребачко-љубљанског Г. Јована и чланова Светог Архијерејског Синода Преосвећених епископа: сремског Г. Василија, бачког Г. Иринеја и шумадијског Г. Јована другог дана своје посете, 8. јуна 2012. г., посетили су председника Републике Хрватске г. Иву Јосиповића и председника Владе Хрватске г. Зорана Милановића.

Председник Иво Јосиповић оценио је посету Српског Патријарха и чланова Светог Архијерејског Синода као важан догађај који доприноси миру и пријатељству међу људима, верама и народима, поготову у ово тешко време.

Истог дана делегацију Српске Православне Цркве на челу са Патријархом Иринејем на Марковом тргу дочекао је председник Владе Републике Хрватске г. Зоран Милановић. Уз председника Владе састанку је присуствовао и министар правосуђа и председник Комисије за односе са верским заједницама г. Орсат Мильенић.

Поздрављајући високе госте, председник Владе истакао је задовољство посетом и упознавањем са Патријархом Иринејем. Г. Иво Јосиповић у свом разговору је истакао: „Хрватска је држава свих грађана са једнаким правима који имају власти те, засебне идентитете и то поштујемо“. Нагласио је и посебно задовољство отварањем српске православне опште гимназије у Загребу, коју похађа преко осамдесет ученика.

После посете високим црквеним и политичким представницима Републике Хрватске Патријарх Иринеј је нагласио да у положају српског народа и СПЦ у Хрватској има много добрих ствари које треба подржати, али, као и свуде, има и проблема. „Надам се да ће се и ти проблеми, у доброј вољи и расположењу, решити на најбољи начин“.

Заједничко саопштење са сусрета Патријарха Иринеја и кардинала Бозанића у Загребу, 8. јуна 2012.

У Надбискупском двору у Загребу у петак, 8. јуна 2012. године, загребачког надбискупа, узорног кардинала господина Јосипа Бозанића, посетио је Предстојатељ Српске Православне Цркве, Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј. Томе сусрету су, уз Патријарха, присуствовали чланови Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве: Епископ сремски Господин Василије, Епископ бачки Господин Иринеј и Епископ шумадијски Господин Јован, као и Митрополит загребачко-љубљански Господин Јован. Уз Кардинала, присутни су били чланови Сталног већа Хрватске бискупске конференције: председник Хрватске бискупске конференције Ђаковачко-осечки надбискуп монсињор Марин Сракић, сплитско-макарски надбискуп монс. Марин Баришић и ријечки надбискуп монс. Иван Девчић, затим председник Већа ХБК за екуменизам и дијалог сисачки бискуп монс. Владо Кошић, као и загребачки помоћни бискуп: монс. Валентин Позанић, монс. Иван Шашко и монс. Мијо Горски.

Размотрена су понајпре пастирска питања деловања двеју Цркава у контексту савремених друштвених околности. Послање Цркава усмерено је на проповедање Радосне вести Господа Исуса Христа и живљење њоме, те су у том смислу у средишту биле теме које се односе на изазове савремености, а на првом месту вредновање свештене тајне живота и Божијег акта стварања, посебно

истичући достојанство човека од његовог зачећа до природне смрти, пазећи да се биотехнолошке могућности не злоупотребе и не претворе у идеологију против живота. У разговору је важно место дато истицању и заштити установе породице, као и вредностима везаним за брак као благословену и природну заједницу између мушкарца и жене.

Надовезујући се на те две теме, православни и католички епископи су нагласили важност васпитања деце, при чему његов неизоставни саставни део чини и верско васпитање. Речено је да није довољна само брига за неко вредносно неодређено образовање, то јест за образовање без препознатљивих вредности међу којима у друштву треба снажно чувати слободу исповедања вере, а у складу са њом и водити бригу за квалитетну конфесионалну верну науку у васпитним и образовним установама. С обзиром на односе двеју Цркава назначене су додирне тачке и подручја постојеће и могуће будуће сарадње на теолошком, културном и црквено-пастирском плану.

Примећено је да је неизоставан допринос Цркава у заузимању за праведност и мир међу наро-

дима, као и у тражењу истине и поступању у складу са њом, како би се на примерен начин суочавало са евентуалним напетостима које произилазе из политичког деловања установа и појединача. Верници обеју Цркава још увек осећају много-брожне последице ратних страдања. Стога епископи обеју Цркава охрабрују све црквене, државне и грађанске институције, на свим нивоима, у обе државе, на неуморно залагање у отклањању последица рата, како би се ублажила страдања и олакшала патња свих погођених. Подржавају сва настојања око повратка свих избеглих и расељених особа у њихове домове и око остваривања њихових људских и верских права.

Судеоници сусрета, и као пастири својих верника и као грађани својих држава, свесни су да су многа питања из прошлости још увек камен спотицања. Гледајући у њима конкретне људе, епископи су се сложили да је потребно што пре расветлити до-гађаје за које још не постоји довољна осетљивост у хрватској и српској јавности. Подупрт је рад комисија које раде на истраживању комунистичких злочина и на дличном обележавању гробова жртава.

Осим тога, епископи двеју Цркава упућују позив одговорнима у политичком и друштвеном животу, али и сваком човеку који има нека сазнања о још увек не-пронађеним лицима, несталим у ратним страдањима деведесетих

година прошлога века, да помогну у њиховом проналажењу или у информисању о њиховим гробовима. То је изузетан чин људскост и помоћи породицама које не престају да живе у свом болу, неke и више од две деценије. Свима који тугују и пате епископи изражавају не само жаљење него и своју људску близину и хришћанску солидарност и саосећање.

Епископима учесницима су срета лежи на срцу да се сва до-гађања из прошлости размотре поштено и одговорно, како би се могли поставити здрави темељи за живот у истини међу припадницима два народа. Само тако се могу лечити ране и ведрије гледати у будућност.

Јасно је изражена жеља да се на свим нивоима развија искрен однос који ће остваривати правичност и једнак третман у поштовању хрватског и српског народа у Републици Хрватској и Републици Србији.

Као што јеванђелском светлошћу и снагом треба приступити прошлости, епископи су се својом пастирском бригом осврнули и на садашњост, позивајући нарочито своје вернике да сведоче своју хришћанску веру и живе према моралним начелима која им је поверио Господ Исус Христос, како би у друштву били квасац новога света, Царства Божјег.

Исказана је жеља да овај сусрет буде сведочанство заједничких хришћанских темељних вредности обеју Цркава и зато њихови учесници одлучно подстичу наставак започете сарадње на нивоу Бискупске комисије Хрватске бискупске конференције за дијалог са Српском Православном Црквом и аналогне Комисије Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве.

Патријарх је Кардиналу даровао крст који Српска Православна Црква дарује највишим достојанственицима, а Кардинал Патријарху уникатно дело „Мајка Божија од Каменитих врата“, уметнички рад академског уметника Дамира Матаушића.

Освећење Храма Светог Саве у Загребу

У суботу 9. јуна 2012. г., Патријарх српски Иринеј освештао је нови Храм Светога Саве у Загребу. Храм Св. Саве изграђен је у оквиру зграде гимназије Кантакузина Катарина Бранковић и духовног центра у Манастиру Св. Петке, на Светом Духу. Његовој Светости саслуживали су Митрополит загребачко-љубљанска Г. Јован, Њихова Преосвештенства епископи: зворничко-тузлански Г. Василије, осечко-пољски и барањски Г. Лукијан, врањски Г. Пахомије, шумадијски Г. Јован, моравички Г. Антоније са више свештеника и ђакона.

У часни престо су положене честице мошти Преподобне Мајке Ангелине, деспотице српске, дар Епископа сремског Г. Василија, који је заједно са Епископом бачким Г. Иринејем присуствовао чину освећења храма.

На Светој Архијерејској Литургији скучило се много верника из Митрополије загребачко-љубљанске, а ову духовну радост увеличало је и певање Првог београдског певачког друштва.

На крају Свете Архијерејске Литургије Митрополит Јован се захвалио Његовој Светости и архијерејима на учешћу у овој духовној радости присећајући се у каквом је стању био црквени живот и Манастир Св. Петке пре тридесет пет година, којег је основао Св. Доситеј Загребачки, а у каквом стању га видимо данас. Патријарх Иринеј похвалио је труд свих оних који су заслужни за овај храм и за читав центар. У својој беседи говорио је о личности Св. Саве коме је посвећен овај храм и истакао духовну везу српског народа и овог великог светитеља.

Свечани пријем поводом одласка Патријарха Иринеја и чланова Светог Синода из Загреба

По одслуженом вечерњем богослужењу у Храму Св. Саве у Загребу на коме је присуствовао Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј, заједно са до маћином Митрополитом Јованом и више архијереја наше Свете Цркве, у суботу, 9. јуна 2012. г., одржан је свечани пријем у просторијама духовног центра. Међу званицама су били високи представници Града Загреба на челу са градоначелником г. Миланом Бандићем, амбасадором Републике Србије г. Станиславом Вукићевићем, представницима српских институција и организација у Хрватској, као и сви који су помогли да се започети посао на изградњи овог велелепног здања заврши. Због велике помоћи и сарадње приликом градње Гимназије и духовног центра, Његова Светост одликовао је градоначелника Града Загреба г. Милана Бандића Орденом Цара Константина Великог.

Градоначелник Милан Бандић захвалио се Његоју Светости и у име Града Загреба даривао плакету Госпе од камених врата, која је и заштитница овог Града.

Митрополит загребачко-љубљански Г. Јован захвалио се свима који су учествовали у градњи овог објекта и Орденом Кантакузине Катарине Бранковић првог степена одликовао заменицу градоначелника Града Загреба гђу Јелену Павичић Вукићевић, архитекту гђу Јелену Скоруп Јурачић и г. Златка Малетића.

Председник српског народног вијећа г. Милорад Пуповац у име српског народа уручио је Патријарху Иринеју поклон.

После пријема уследила је вечера на којој се званицима придружио и загребачки надбискуп кардинал Јосип Бозанић. Митрополит Јован захвалио се Кардиналу што је успео пронаћи времена и указати нам част својим доласком. У свом отпоздравном говору кардинал Бозанић захвалио се на позиву и исто тако похвалио циљ и намену Гимназије и духовног центра.

Извор: Митрополија загребачко-љубљанска

Патријарх Српски присуствовао инаугурацији председника Србије

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј присуствовао је 11. јуна 2012. године, свечаности поводом инаугурације председника Србије Томислава Николића. Пријему у згради Председништва Србије присуствовали су и Његово Преосвештенство Епископ бачки Г. Иринеј и Преосвећени Епископ хвостански Г. Атанасије.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1086

2
Активности Патријарха

7
Садржај

8
Саопштење за домаћу и међународну јавност поводом најновијег државног терора на верској основи у Р. Македонији против Православне Охридске Архиепископије

10
Последњи интервју са протојерејем-ставрофором проф. др Радованом Биговићем
Хришћанства нема изван Цркве
Славица Лазић

14
In memoriam - поводом упокојења проте Радована Биговића
Ейской бачки др Иринеј

16
Морнар Неба –
протојереј Радован
Ейской западноамерички
Максим (Васиљевић)

17
Поводом упокојења оца Радована
Асистент о. Вукашин Милићевић

18
Пророк у својој отаџбини
др Давор Цапљо

19
Нека ти је вечан помен,
оче и учитељу наш, Радоване!
Миланка Тешовић и Обраг Караповић

20
Господу у Христу је служио –
Господ га је позвао
Г. С.

22
Црквена теологија и наука
Президент мр Александар Ђаковац

25
Еклесиологија и национализам
у постмодерном добу
Данко Стражинић

26
Европска манифестација
„Заједно за Европу“
др Марко Николић

28
Ко су „сиромашни духом“
из Мт 5,3?
др Предраг Драјашиновић

30
Књигољубље Св. Стефана Лазаревића
Ђакон мр Ненад Игризовић

32
Острожница – „ушће“ устанка
Живорад Јанковић

34
Вести из прошлости

35
Свет књиге

38
Кроз хришћански свет

40
Из живота Цркве

44
Вјечнаја памјат

На насловној страни:
Протојереј-ставрофор
проф. др Радован Биговић
Фотографија: Тијана Лубура

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Председник
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Президент мр Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције
Президент др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двоброј. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полуогледна 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.
Уплате не слати поштанском упутницом!

Годишња претплата за иностранство:

Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS3514500711000024015
Srpska Pravoslavna Crkva, Kralja Petra 5, Beograd

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 64 85-88-486

Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-85-786

Факс: +381 11 3282 588

e-mail: pravoslavlje@spcrs.rs – редакција
preplata@spcrs.rs – претплата
marketing.spc@gmail.com

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Дизајн: Соба.rs

Графичка припрема: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
телеф./факс: 032/717-522, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 – Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ
Министарства вера и дијаспоре Републике Србије

Саопштење за домаћу и међународну јавност поводом најновијег државног терора на верској основи у Р. Македонији против Православне Охридске Архиепископије

Онајновијем државном терору на верској основи који се спроводи према Православној Охридској Архиепископији, домаћа јавност је информисана једнострano и потпуно идентично од полиције и медија, који су пак, према најновијем извештају о људским правима америчког Стејт Департмента, заједно са судством, означени као најпроблематичнији делови македонског друштва.

У наставку, укратко ћемо скретнути пажњу на разлоге најновијих полицијских претреса и малтретирања, као и на судске мере против епископа, свештеномонаха, монахиња и верног народа Православне Охридске Архиепископије.

Православној Охридској Архиепископији, у два наврата, и по старом и по новом закону, одбијани су захтеви за регистрацију у судски регистар цркава и верских заједница. У том смислу је Тужилаштво одбило да заштити законитост. Православна Охридска Архиепископија је свеправославно призната Црква која има своју структуру у којој људи имају своје делатности и активности и једноставно, није могуће да ти грађани престану да постоје само зато што их држава, у последњих десет година, неправедно терорише на верској основи и одбија регистрацију Цркве.

Из истих разлога, легално је регистровано удружење грађана „Анастасија“, чија је основна делатност унапређење верских права и слобода у Р. Македонији (остваривањем свог законом гарантованог права, само оснивање удружења и његов рад је у сагла-

сности са Законом о удружењима грађана и фондацијама, те следствено, чл. 2, Удружење има право на добит, донација намењених за остваривање својих циљева и активности, сагласно Статуту и Закону). Да је суд дозволио регистрацију, Православна Охридска Архиепископија не би имала разлога да своје делатности обавља преко удружења грађана. Удружење „Анастасија“ (које су основале монахиње), уговорило је куповину простора где ће припадници Православне Охридске Архиепископије моћи да остварују своје верске потребе. Са тим циљем су донатори, припадници Православне Охридске Архиепископије одлучили да помогну удружење, искључиво сопственим, личним средствима. Јавно тужилаштво пак, потпуно неосновано, противзаконски и без постојања икаквог доказа на коме би се заснивало постојање основане сумње за кривично дело „прање новца“, жели да представи да су средства донатора средства која је Архиепископ охридски Јован присвојио од расколничке Македонске православне цркве (МПЦ)! Но, да је реч о државном терору на верској основи, јасно указује и чињеница да је у судском процесу против Архиепископа Јована било инсистирано на инструкцијама Апелационог суда, да кривично дело утaje не подразумева да је неко стекао имовинску корист за себе, а вештачења и ослобађајуће пресуде за Архиепископа Јована су показале да он није присвојио никаква средства. Коначно, суду је познато да епархијски аутомобил, библиотека, мермерни стубови у битољском храму „Свети

Димитрије“, зграда „Малина“ у Велесу, црквена економија „Васкрсење“ и сва покретна и непокретна имовина, за коју расколничка МПЦ оптужује Архиепископа Јована, нити у једном моменту нису били у његовом приватном власништву већ су и дан данас у неотуђивом власништву расколничке МПЦ, ради чега су и Основни суд у Велесу, који је два пута ослобађао Архиепископа Јована, и суд у Софији, Р. Бугарска, који је одбио екстрадицију Архиепископа Јована у Р. Македонију, остали запитани и зачуђени, како је уопште могуће да је Архиепископ Јован „проневерио“ чак и она средства која је, као надлежни Епископ, исплаћивао запосленима као личне дохотке и како је могуће да је проневерио чак и исплаћене епархијске рачуне за струју и комуналне! Управо зато, бугарски суд је одбио његову екстрадицију са образложењем да: „финансијске малверзације за које је оптужен Архиепископ Јован, нису ништа друго до политички прогон на верској основи“.

Да је реч о монтираном државном прогону, јасно се види из судског решења о истражном поступку у коме чак ни при једној оптужби појединачно не стоји израз да се претпоставља да постоји „прање новца“, већ решење за прогон изгледа, као да су истражни органи већ написали пресуду. При томе, Министарство унутрашњих послова (МУП), све информације, супротно закону, пласира у јавност и тиме се прејудицира контрадикторни поступак који треба да се води пред судом. Исто тако, МУП ни у једном случају није смео са сигурношћу да тврди

да је постојала намера да се опере новац, зато што се докази за то тек прикупљају и гради се оптужница. Истовремено, суд и полиција не поштују претпоставку невиности и јавним приказивањем личних података и привођењем са лисицама на рукама пред камерама, као да су већ осудили дародавце Православне Охридске Архиепископије! И поврх свега тога, полиција малтретира, чак и удара монахиње. При претресу су одузете матичне књиге крштених и венчаних, деловодне књиге са укупном кореспонденцијом Православне Охридске Архиепископије које су искључиво црквеног карактера, и много других докумената и предмета, такође искључиво црквеног карактера! Какве то везе има са „прањем новца“! Недвосмислен утисак је да државни апарат, тоталитарним методама, гони припаднике Православне Охридске Архиепископије без закона и без суда.

У европском законодавству, што се тиче прања новца, постоји још један допунски, прецизнији израз: прање прљавог новца. То су средства стечена продајом дроге, проституцијом и другим недозвољеним активностима. У македонском законодавству чак и сам закон гласи: Закон за спречавање прања новца и других добити од кривичних дела и финансирање тероризма. У овом случају, нити постоје таква средства, нити су пак иста испрана. Ради се о личним средствима донатора, која су уговором о донацији, по сопственој вољи и личној жељи била уплаћивана на рачун удружења „Анастасија“, искључиво ради остваривања верских потреба. У том циљу удружење „Анастасија“ има потписан и уговор за куповину простора.

Лк 21, 12 – Архиепископ Јован са лисицама на рукама

У Р. Македонији постоје и многи други дародавци који су у сваком моменту спремни да донирају средства Православној Охридској Архиепископији! Обзиром на новонасталу ситуацију, очекујемо да власт започне и са њиховим прогоном и затварањем, као и са терорисањем свих оних који су припадници Православне Охридске Архиепископије.

На тај начин, власти Р. Македоније врше селективну примену закона. Свештеници расколничке МПЦ, спонзорисани од државе и расколничке организације МПЦ, за своја чинодејства, крштења, венчања, службе на гробљима, продају свећа и сл., грађанима не издају фискалне рачуне, тако да држава нема никакав увид и контролу над њиховим средствима, приходима и начином на који су исти остварени, но нико од њих није био на спектакуларан начин затворан као припадници Православне Охридске Архиепископије, који дарују своја лична средства на потпуно легалан начин! Исто тако, пред секуларном

власти све религије требало би да су равноправне, док у овом случају, МУП–Македоније своју акцију против Архиепископа Јована, епископа, свештеномонаха, монахиње и верног народа, именује са „Расколник“, чиме се свесно и недвосмислено ставља у службу расколничкој МПЦ, јер само она види Архиепископа Јована расколником; притом, треба истаћи да расколничка МПЦ нема доктринарно и евхаристијско јединство са Православним Црквама у свету, које МПЦ сматрају расколничком црквом, за разлику од Архиепископа Јована и Православне Охридске Архиепископије, који пак имају како доктринарно тако и евхаристијско јединство са свим помесним Православним Црквама.

Р. Македонија је јединствена земља у Европи, која, наносећи му немериву неправду, у последњих десет година већ по шести пут затвара једног Предстојатеља признате православне или било које друге хришћанске Цркве, у датом случају Архиепископа Јована. И док је он у затвору, по ко зна који пут покреће нове оптужбе против њега! Сада, настављајући да наноси неправду, одузимањем пасоса и отварањем нових процеса у којима прети затворским казнама још двојици јерарха, епископима Марку и Давиду, свештеномонасима Мојсеју и Иринеју, игуманијији Кирани, настојатељки Олимпијади, монахињама Магдалини и Пелагији као и не малом броју грађана припадницима Православне Охридске Архиепископије.

Државни погром на верској основи, у 21. веку, у Европи, у Р. Македонији се наставља.

Извор: Православна Охридска Архијепископија

Последњи интервју саprotoјерејем-ставрофором проф. др Радованом Биговићем

Хришћанства нема изван Цркве

Разговорала Славица Лазић

Примарна мисија Цркве је да обнавља Богочовечанску заједницу – заједницу са Богом и заједницу људи међусобно – дух заједништва – то је суштина наше вере

Утисак је да су верници највеће хришћанске празнике и славе које су за нама углавном прославили породично, и да се богослужбена димензија све више губи. Зашто је важно храмовно празновање?

– У новије време хришћански празници, па и само хришћанство, доживљавају лаицизацију и секуларизацију. То има за последицу да празници постају дани прекомерне потрошње, досаде, доколице. Престају да буду дани радости у којима се предајемо Богу и својим ближњима што је основни смисао сваког празника. То наравно не значи да и током других дана не треба да се молимо Богу и чинимо добра дела. Литургија је центар, срце празника, суштина и пројава саме Цркве. Сва остала богослужења су усмерена према Литургији и из Литургије добијају свој смисао и пуноћу. Једна од појава савремене секуларизације Цркве је и покушај својеврсне приватизације и индивидуализације хришћанске вере и живота. Већина људи данас мисли да они могу да имају приватан однос са Богом у коме му други нису потребни и да им није неопходан одлазак у храм на богослужење. Они то доживљавају као верску дужност која је архаична. С једне стране кажу да су православни хришћани, а често се дешава да се

једном годишње или ређе причесте. За ту манифестију секуларизације Цркве сносимо одговорност и ми у Цркви. Не учимо и не говоримо људима, не припремамо их, не васпитавамо и не указујемо доволно да хришћанства нема изван Цркве. Данас многи не разумеју да крштењем личност постаје члан Цркве која је конкретна заједница. Многи крштење разумеју као леп ритуал, по народно „вальа се да се крсти“, па се после никада не појаве у Цркви, а при том мисле да су хришћани. Ми то толеришемо из разно-разних разлога, што није добро. Црква недовољно ради да обнови заједницу која је у кризи, почевши од кризе породице, брака, родитељства. Примарна мисија Цркве је да обнавља Богочовечанску заједницу – заједницу са Богом и заједницу људи међусобно – дух заједништва, – то је суштина наше вере. То није лако постићи, јер у нама постоје сile греха, стихије демонског зла које нас одвајају од Бога и другог човека и усмеравају наш живот на нас саме, на себичност и егоизам.

Живимо у култури која пориче смрт. У вези са непосредном чињеницом смрти, постоји чудна завера ћутања, јер се потписује као непријатна тема. Колико је тешко свештенику данас, да на проповеди, откри-

је истину о животу и смрти у смислу да људи могу бити спасени том истином?

– Никада није било лако бити свештеник, поготово прави свештеник. Бити свештеник значи предати цело своје биће Богу и другим људима и бити спреман, без остатка, на служење Богу и другим људима. Већина људи се најчешће обраћа Богу да им Бог служи за нешто. И ми се често служимо Богом, уместо да служимо Богу, што није исто. Свештенство нема смисла ако то није истинско служење Богу и истинско служење другима. Није доволно говорити о Богу, треба то показати својим примером. Ми говоримо о Богу, али тај говор често није уверљив, личи на идеологију, позне пароле, јер наша дела говоре сасвим супротно. Мислим да људи много више делују примерима и делима, сведочењем. Човек је слободно биће и биће које сумња. Има доста људи који не верују у Бога, још мање им је прихватљиво да прихвate Васкрсење Христово. Говоре да је смрт природна, нормална појава. С друге стране, целокупно људско стваралаштво је подсвесна борба против највећег непријатеља, против смрти. Ако Христос није Васкрсао, ако човек нема могућност да кроз заједницу са Христом има вечно постојање, као што је говорио Апостол Па-

вле, онда је наша вера празна, бесмислена. Тако да се уистину наша вера темељи на Васкрслом и Прослављеном Христу, односно Његово Васкрсење је истовремено залога и нашег васкрсења.

Каква нам је вера данас? Можемо ли бити критични према онима који је своде на вршење религиозних ритуала, или је третирају као део националне идеологије, етнофилетизам, скуп моралних прописа, начин којим Бог, као идол, благосиља њихово богатство, моћ и некретнине...? Шта вера јесте, а шта свакако није?

— Мислим да код просечног верника има свих тих елемената. Вера у изворном библијском значењу подразумева поверење у Бога, поверење у другог човека и тражење идентитета на другоме – на Богу и на другом човеку. Из искуства зnamо да можемо имати поверења у другог само ако га волимо. То значи да се вера поистовећује са љубављу. С друге стране, тешко да можемо некога волети ако у њега немамо поверења. Љубав се поистовећује са вером и претпоставља веру. Суштина вере јесте давање себе Богу и прихватање Бога као друге половине свога бића, када Бог за нас значи што и дисање ваздуха, када не можемо да замислимо свој живот мимо Бога, против Бога и незави-

Разговор који је са блажене успомене оцем Радованом

Биговићем вођен на Велики Петак 2012. године

— због бројних обавеза отац Радован није стигао да ауторизује интервју, који је иначе требало да буде објављен у овом броју

Православља

сно од Бога. Али, исто тако, љубав према Богу и Божија љубав према нама увек подразумева нашу љубав према другим људима. Не можемо волети Бога кога не видимо, ако не волимо пријатеље, људе, суседе са којима се сусрећемо и које зnamо.

Може ли савремени човек да се саживи са не – ја, са Богом, и тако престане да непрекидно тражи и очекује нешто од Бога (здравље, успех, љубав, новац...), већ да твори вољу Божију?

— Постоје различити нивои вере и веровања. У почетку постоји чак и „вера страха“, када човек верује у Бога плашећи се казне, или плашећи се пакла. Друга фаза је „вера надничара“ када верујемо у Бога из неких утилитарних разлога очекујући од Бога награду. И постоји трећа фаза када верујемо у Бога зато што га волимо, без интересса и страха од казне. Вероватно сваки човек пролази ове различите фазе. Поједини остану на првом и другом ступњу, мањи број стиже до трећег. Наш угледни академик Владета Јеротић је говорио да у сваком човеку постоји неки пагански слој, паганска старозаветна религиозност и новозаветна. Мислим да је та тврђња оправдана. Код нас се извorno, Црквено Предање обнавља и све је више људи који се њиме надахнују. Литургијски живот се код нас обнавља можда и више него у неким помесним Црквама, тако да можемо бити и пример.

Биографија

Проф. др Радован Биговић рођен је 17. јануара 1956. у Никшићу, Црна Гора, од оца Борише и мајке Милеве. Основну школу завршио је у Трешњеву а Богословију Света Три Јерарха у Манастиру Крки 1975/76. године. На Богословском факултету СПЦ у Београду дипломирао је 1980, а на Филозофском факултету Универзитета у Београду (Катедра за филозофију) 1982. Јула 1982. године склопио је црквени брак са Зорицом Вујасиновић. Има двоје деце. Фебруара месеца 1984. године постављен је од стране Светог Архијерејског Синода за службеника Богословског факултета. Септембра 1985. г. изабран је за асистента на Богословском факултету. Рукоположен је за ћакона од стране Патријарха Германа на Цвети 1986. Докторирао је на Православном богословском факултету у Београду и изабран за доцента 1993. Патријарх Павле га је рукоположио за свештеника у шесту недељу по Духовима (11. јула) 1999. Исте године је постављен за настојатеља Манастира Св. Архангела Гаврила у Земуну. За ванредног професора ПБФ СПЦ изабран је 2000. На Божић 2006. Патријарх Павле га је одликовао напрсним крстом. За редовног професора ПБФ изабран је 2011. На Православном богословском факултету предавао је три предмета: Увод у теологију, Основи римокатоличке теологије, Основи протестантске теологије и на мастер студијама Екуменско богословље. У два мандата био је декан и продекан Факултета.

У којој је мери Црква данас присутна и како утиче на наш јавни, друштвени и културни живот и идентитет? О томе сте доста писали.

— О томе сам писао јер су ме на то натерале историјске околности. Црква је кроз историју настојала да даје одговоре на конкретна питања која поставља савремени човек. Социолошке и политичко-лошке теме су важне за наше време, али нису примарна питања за Цркву. Шта Црква мисли о демократији, о људским правима, о европским интеграцијама и о томе слично, своје ставове су износили најумнији теолози који чине Свети Синод и Сабор СПЦ, што је знак да су то ипак важна питања. Тешко је рећи каква је улога Цркве данас у нашем народу и нашем друштву. Ако се погледа јавни живот и јавни морал — мало је ту хришћанства. Ако посматрамо хришћанство са те моралне стране гледишта, онда бисмо морали да кажемо да су Црква и хришћанство доживели пораз. Ово је епоха у којој се распадају све традиционалне вредности. Мислим да је важно за православне хришћане да се Јеванђеље не може тумачити савременом човеку као скуп моралних норми, забрана и казни. Човек има отпор према томе јер је од тренутка када дође на овај свет, па до краја живота стално изложен некаквим нормама, забранама, казнама и претњама. Човек неће Бога целата. Данас је важно да Црква стално наглашава да Божија љубав према нама и наша љубав према другима увек подразумева да волимо другог човека, без обзира какав он јесте. Да ту љубав ничим не условљавамо. Као што Бог воли сваког човека без разлике и оставља човеку на слободу да ли ће да узврати ту љубав или неће. Господ од нас хоће да му верујемо, да имамо поверење у Њега и да имамо однос са Њим. То је суштина свега. Ако желимо обнову Православне вере, онда то морамо да сведочимо.

Као што Бог има увек поверења у човека, тако и ми треба да имамо поверења да и највећи грешници могу у датом тренутку да се окрену према Богу и постану свети Божији људи. И обрнуто — неко целог живота предано служи Богу, а после неке невоље која се деси, стрмоглави се и отуђи од Бога.

Да ли је Црква дала одговоре на дух времена који у тзв. епохи постмодерне негује индивидуализам, личне слободе, „опуштен“ однос према моралним вредностима, моћ шоу-бизниса и рекламе, укратко — одговоре на искушења која пред нас ставља савремени живот?

— Црква се увек налази пред два подједнако опасна искушења — једно је да се потчини свету и саобрази са њим и „модернизује“. Друго искушење је да прогласи неку врсту бекству из историје и света. Током историје било је присутно и једно и друго искушење. За Православни Цркву се често говорило да је склона бекству из историје и света, а неки сматрају да је на Западу преовладало искушење да се Црква потчинила духу времена. Вероватно да та уопштавања нису тачна. Мислим да суштинско питање није да ли ће се Црква модернизовати, за шта постоје захтеви и унутар и изван Цркве. Кључно питање је да она функционише на црквен начин. Ако Црква и њене институције функционишу на црквен начин, онда је она актуелна у сваком времену и сваком простору. Тада је Црква најсавременија.

Да ли Црква данас функционише на црквен начин?

— Не у потпуности, не у довольној мери. Данас је најнеопходније за Цркву да саобрази своје институције самој природи Цркве. Имамо врло изражену појаву да црквене институције негирају природу Цркве и обратно — да природа Цркве негира постојеће црквене инсти-

туције. То је веома озбиљна напетост које нисмо свесни у довољној мери. Ако Црква озбиљно не почне на црквен и теолошки начин да разматра и анализира, тај проблем ће проузроковати несагледиве трагичне последице које су неизбежне. Да је све ово тачно сведочи и следећа чињеница — већина верника (народ) склања се од црквених институција. Народ се још увек интересује и има поверења за Свете тајне, за Литургију, за богослужење. А према црквеним институцијама нема никакав однос, или се чак склања. Сви указују на слабост црквених институција које су се бирократизовале, секуларизовале, постале инертне, као да парализују црквени живот. Ако Црква говори аутентичним језиком — она је увек савремена јер се бави вечним проблемима и питањима.

Како повратити поверење у свештенике, какав они однос треба да имају са својим парохијанима?

— Ми имамо све квалитетније свештенике и поред свих невоља и недаћа са којима живи наша Црква више од пола века. Тешко је прописати како ће неко од њих да проповеда и да се понаша, али је најбољи начин сведочење. Ако је неко доживео Христа, Тајну вере у свом властитом искуству, он ће увек пронаћи адекватну форму да то изрази, макар и ћутањем. Али, ако нема доживљај Бога, нема истинско црквено и верско искуство, његов говор ће увек бити неубедљив. Црквене школе треба да припреме свештенике који су спремни да деле цело своје биће и свој живот са другима. Њихова примарна мисија нису само обреди, што често јесте случај, већ да изграђују Цркву и заједницу и да стварају општи изглед заједнице. Иза нас је период када је Слава била важнија од Литургије. Сећам се да многи нису ни служили Литургију, а било је чак и оних који нису ни знали да служе Литургију

— јер то није било важно— Водица и Слава су били важнији. Одлазак патријарха у породични дом мора да има циљ — да се људи сабирају на Литургији, јер то представља суштину наше вере.

Како живети сталну хришћанску антиномију — бити у свету, а не бити од света?

— С једне стране не треба да се поистовећујемо са духом овог света, нити да се саображавамо са њим, а с друге стране не треба да имамо према свету који је творевина Божија један манихејски–богумилски однос. Бог је дошао у овај свет, оваплотио се и примио људско тело да спаси и сједини са својим Оцем целокупну творевину. Све што је Бог створио је добро. Смисао подвига није да би се човек мучио, већ да би се ослобађао зависности од ствари овога света. Мислим да због тога највише и страдамо јер се претерано везујемо за ствари овога света које су пролазне. Тако се живи та антимонија.

Како видите сведочење Православне Цркве у светлу Европских интеграција?

— Сви поглавари Православних Цркава су начелно подржали интеграцију европског континента, али да се она не сведе само на економску и политичку, већ да буде и својеврсна републиканска интеграција хришћанског етоса јер је европски континент незамислив

без хришћанства. Сада по први пут у историји имамо ситуацију да велики број православних, негде око 200 милиона, има могућност да сведочи у европском простору. Некада су то били подељени и отуђени светови Западне и Источне Европе. Нова историјска реалност је шанса за мисију Православне Цркве на европском континенту. Црква нема разлога да не подржи те интеграције указујући да је на првом месту — духовно једињење европског континента.

Можете ли нам рећи нешто више о студијској групи на мастер студијама Београдског Универзитета — Религија у савременом друштву и Европске интеграције, — где ћете бити један од предавача?

— То је пројекат, замисао да у оквиру Универзитета у Београду постоје двогодишње мастер студије које ће религију сагледавати интердисциплинарно. Тако нешто код нас не постоји, нисам сигуран ни у Европи. Веома је важно што се отвара код нас, јер овде између интелектуалне елите која је секуларна и лаичка и с друге стране црквене, пола века није постојао никакав дијалог. Напротив, о религији су интелектуалци говорили углавном на негативан начин. Када је нестао комунизам престао је и непријатељски однос између Цркве и интелигенције, али је остало доста међусобног недовољног разумевања, игнорисања и равнодушности, без стваралачког дијалога. Мислим да је ово добра прилика да млади људи који су завршили неки факултет продубе одређена сазнања од предавача који се баве религијом — политикологи, правници, социологи, философи, теологи, историчари... Мастер студије ће допринети да Универзитет обједини различита научна и уметничка знања, а да не буде само бирократска и административна установа као данас. Свима је данас јасно да нема истинског образовања ако и религијско образовање није интегрални део тог образовања.

Учествовао је у многим семинарима, симпозијима, конференцијама и округлим столовима у земљи и иностранству. Држао је бројна предавања у црквеним и световним установама. Уређивао је часопис Теолошки погледи. Рецензирао је и био уредник више књига. Дао је велики број интервјуја домаћим и страним листовима и часописима. Учествовао је у многобројним радио и ТВ емисијама. Био је члан Управног одбора РТС, Савета Војномедицинске академије, Етичког савета Института „Мајка и дете“ и Комисије за истину и помирење. Један је од оснивача и председник Хришћанског културног центра и иницијатор оснивања Фонда Кирило и Методије. Објавио је више студија, чланака, есеја. Неки радови су му преведени на енглески, италијански, бугарски и мађарски језик. Посебно се бавио проблемима односа Цркве и друштва. Био је ожењен, отац је двоје деце. У свештеничкој служби имао је највише звање протојереј-ставрофор. Био је члан: Удружења књижевника Србије, Управног одбора Алумни Универзитета у Београду, Уређивачког одбора Српског биографског речника Матице српске и Културно-просветне заједнице Београда, Комисије за помиловање Председника Републике, Комисије Републике Србије за сарадњу са УНЕСКО; уредник филозофско-теолошке библиотеке „Симбол“ Службеног Гласника Републике Србије. Имао је највиша одликовања Златна значка Културно-просветне заједнице Србије, Златни беочут Културно-просветне заједнице Београда и плакету за

In memoriam - поводом упокојења проте Радована Биговића

Чувши неочекивану вест о упокојењу мага драгога саслужитеља у Господу, колеге на Богословском факултету и пријатеља у личном животу, проте Радована Биговића, био сам као громом погођен, али сам се убрзо прибрао знајући да Господ, Једини Човекољубац, позива своје к Себи кад је то за њих најбоље. Наравно, то сазнање не уклања наш људски бол због растанка, али га умногоме ублажава, особито у светlosti наше хришћанске вере у Ваксрсење и вечни живот, као и наше наде у једино што је извесно под небом, а то је – безмерна љубав Божја.

Никада нисам мислио да ћу на земљи надживети оца Радована, којега смо, готово сви, из милоште звали Цуца, по познатом српском племену из Старе Црне Горе из којега је потекао и које је најдостојније представљао у нашем тужном времену. Упознао сам га још као дечака, у манастиру Острогу, сада већ давне 1969. године, када сам му, као млад јеромонах, био наставник у Монашкој школи. Међу својим школским друговима се од почетка истицао изузетном чистотом душе, интелигенцијом и трудољубљем, а изнад свега верношћу Богу и светој Цркви Његовој, што је, у тадашњој Црној Гори, већински некрштеног и обезбоженој, било право чудо и дар Божји. Потом сам издалека, из Атине и Париза, пратио његов даљи животни пут, пут духовног узрастања и сазревања, док нам се животне стазе нису поново укрстиле и прожеле на Теолошком факултету у Београ-

ду, који нас је обојицу духовно одњихао, где смо, ево већ деценцијама, све до јуче, заједно – чак не ни заједно него пре братски и једнодушно – радили у служби нашега Факултета, проширујући ту сарадњу и на шире подручје црквене одговорности и међуцрквених односа. Тешко могу и да се присетим свих прилика у којима смо наступали заједно, без претходног договора, а као по договору. Још теже бих могао да их набројим. Његова личност је, кратко речено, био један од великих знакова и дарова Божјих у мом животу и служењу.

Увек је био хришћанин најширих видика и највеће отворености за друге и другачије, притом

не само за хришћане и не само за људе других вера, међу којима је имао много искрених и оданих пријатеља, него и за људе без вере или за оне који себе сматрају људима без вере, а да притом никада није престао да буде искрени и аутентични православни хришћанин, свештеник и теолог. Увек је био Србин и српски патриота, притом увек отворена срца и загрљаја за све људе из свих народа. Никад није изгубио карактер расног Црногорца из срца Црне Горе, са свим добрим одликама

тог епског соја, а без његових рђавих особина. То је једини Црногорац и један од ретких Срба који није имао фронталних сукоба ни са ким, а да притом ипак није издао себе нити своја уверења и опредељења. Укратко, био је хришћанин и био је човек. Зато ће и убудуће бити са нама, и то реално, а не метафорички, иако телесно неће бити са нама докле се не сртнемо, као што се у Бога надамо, онде где нема бола, ни туге, ни уздишања, но где је живот бесконачни.

Епископски бачи dr Иринеј
декан Православног богословског
факултета
Универзитета у Београду

служног грађанина Општине Земун. Био је на дужности продекана Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

Наставно-педагошки рад

Наставно-педагошки рад Радован Биговић је започео на Богословском факултету Српске Православне Цркве у звању асистента (од 1986), наставио у звању доцента (од 1993), ванредног професора (од 2000) и редовног професора (од 2011). Током 25 година ангажованог рада са студентима, пројавио је врстан педагошки дар и приљежност у унапређивању знања и способности студената у деликатним богословским дисциплинама, каква је Увод у богословље, али и у оним сегментима које се тичу познавања богословља других хришћанских Цркава и деноминација и, посебно осетљивог, екуменског богословља. Уз његово стручно педагошко руковођење, студенти су лакше улазили у сферу познавања, разумевања и прихватања других и другачијих теолошких мисли и система. Ове чињенице су и сами његови слушаоци потврдили, вреднујући његов рад највишим оценама на анонимним студенским анкетама. Држао је вежбе и предавања из Увода у богословље, Основа римокатоличке теологије, Основа протестантске теологије и Екуменског богословља. Два пута је био члан Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације, седам пута члан Комисије за преглед, оцену и одбрану магистарског рада, два пута ментор магистарске тезе,

Морнар Неба –protoјереј Радован

Сви ми данас делимо људску тугу због преурањеног упокојења о. Радована; радосна пак туга нас обузима због његовог преласка на другу обалу есхатолошке слободе постојања у вакрслој твари са Господом.

Неколико редака исписујем као спонтани израз осећања која ме обузимају; то чиним јер нас је везивало пријатељство и љубав у саслуживању Олтару и теологији.

О. Радован је својим скромним животом земунског свештеника и универзитетског професора испуњавао један дотада неиспуњен простор у животу Београда и Србије. Имао је мисију коју нису могле ни владике ни обични верници да врше: да благом и „радовановском“ речју благовести слово истине у једној средини која се будила из комунистичког лошег сна и прелазила у јаву чудне збрке после-модерног времена... Ово своје послање он је, по општем признању, испунио успешно и ненаметљиво.

Када ме је својевремено питао да ли да књигу коју је уређивао назове „Морнари неба“ (према једној слици о. Стаматиса Склириса), одмах сам се сложио. Тада сам у њему препознао једну заједничку „ноту“, једно ретко чуло за управо такве подвиге пловидбе. Без претеривања, наш отац Радован је био „морнар неба“ у својој средини коју је знал да захвати и невреме и суша, при чему јој он није дозвољавао да се претвори у плићак. То је успевао највише захваљујући служењу у земунској цркви-манастиру Светог архангела Гаврила. Знао је да му одатле долази снага. Сада, кад је наступила неверица да је отишao, схватамо једну истину: свест о вредности других долази тек са њиховим одласком. „Бо-

ље је за вас да ја одем“, каже Господ ученицима. Као да ту исту поруку својим парохијанима и пријатељима упућује и овај верни слуга Христов, остављајући у њиховим срцима дивну и незалаžну успомену на пастира, учитеља, сведока необичне пловидбе... на једног Морнара Неба.

Одлазећи, отац Радован допушта нашој слободи да се још једном одмери са изазовом физичког одсуства вољених личности... Права утеша има тек да дође. Господ да га упокоји тамо где Праведници почивају! Вјечнаја памјат!

Ейиской зайадноамерички
Максим (Васиљевић)

Поводом упокојења оца Радована

Xришћанска замисао духовног очинства спаја оно најбоље из претходећих јој традиција: антички идеал предавања философије путем живота, а ово значи живети, јести, пити и шетати са учитељем, ово значи философију која се не може одвојити од *хране и љубави*, самим ти и сопственог *бића*, и старозаветни идеал поучавања у верности, верности Завету Божијем. Искреност, верност, храброст, проницљивост, самокритичност, отвореност. Љубав у свему, пре и после свега. Еванђеље. Сила која разара илузије, руши идоле. Идоле не само око нас, већ пре свега оне у нама. Сила која ослобађа. Лепо, надасве смислено, али болно. Нарочито сада, када га нема. Оца Радована. Но, и треба да буде болно. Јер величина бола, само је знамен величине љубави, а љубав не умире од бола, оно га не може поднети ни у најмањој количини. Што је бол већи, мање је дволичности, лицемерје умире од бола, оно га не може поднети ни у најмањој количини. Што је бол већи, идола је мање. Јер бол је Крст, а Крст је Живот, Живот којим је о. Радован живео, Живот којим и сада живи и благосиља нас болом истините вере, болом који у нама сажиже сваку помисао против љубави.

Но, вратићу се Радовановој философији. Она, како упутих, има неколико кључних аспеката:

Шетња. Шетајући по Земунском парку прешао је стотине километара. Јер, наиме, ако желиш да се избориш са злом које је у теби, мораши бити смирен, јак, издржљив и уздржљив. Такви су шетачи, прави *терапеушичари*, који знају да је једини узрок злог света зло које је у нама.

Хлеб. Заједно смо појели много, много хлеба, јер је Отац Радован, као добар философ, знао да се Христо-

ва философија философира ломљењем и једењем хлеба. Јео га је делећи многима. И што га је више делио, то је више остајало, иако је све више људи долазило, баш као у Еванђељу.

Вино. Волео је, попут древних философа, вино, тај сасуд животне радости пред Богом. И то не било које, већ само оно најбоље. Оно чисто од сваког трага извештачености, оно које не опија горчином, већ лепотом.

Песма. Песми не треба објашњење. Иако сâм није умео да пева, умео је да научи друге да певају, умео је да учини да други певају. То је и иначе особина добрих учитеља, смирених учитеља. Имајући свест о ограниченностима сопственог знања, они не измишљају оно што не знају, већ недостатак просто превазилазе љубављу. И знање се рађа у ученику, као да је одувек у њему и било.

Хвала му за љубав.

Хвала му за слободу.

Хвала му за одговорност.

Драгом оцу.

Асистент о. Вукашин Милићевић

једанпут ментор завршног мастер рада, а само током последњих пет година био је више од 50 пута ментор дипломских и завршних радова.

Научно-истраживачки рад

Отац Радован Бировић је учествовао на бројним научним скуповима, одржао велики број предавања, приредио неколико књига и написао готово стотину научних студија, чланака и есеја на српском и другим језицима. Аутор је више публикација:

1. *Og Свечовека до Богочовека: хришћанска философија владике Николаја Велимировића*, Друштво Рашка школа, Београд (1998).

2. *Свети Василије Острошски*, Ваљево, Ваљево (1998).

3. *Црква и друштво*, Хиландарски фонд при Богословском факултету, Београд (2000).

4. *Црква и общество*, Омофор, София (2003).

5. *Морнари неба: разловори са о. Стаматијом Склиријом и о. Марком Иваном Рујником о савременој хришћанској уметности*, Хришћански културни центар, Београд (2007).

6. *The Orthodox Church in 21 st Century*, Fondacija Konrad Adenauer, Beograd (2009).

7. *Црква у савременом свету*, Службени гласник, Београд (2010).

8. *Православна теологија екуменизма*, Хришћански културни центар, Београд (2010).

Пророк у својој отаџбини

Све што бих у овом тренутку могао написати или рећи поводом изненадне смрти о. Радована ми делује недовољно и недостојно његовог изузетног живота. Само ћутање може адекватно изразити бол, збуњеност, затеченост и празнину коју осећам и коју, верујем, осећају сви који су познавали о. Радована, а најпре његова породица. Да имам барем мало дара, мере и осећаја који је имао о. Радован, у свакој прилици и на сваком месту, било би лакше срочити нешто што ће бити довољно речито. Овако ће сви моји покушаји да нешто кажем о њему и његовом одласку остати немушти.

А о Радовану Биговићу се може говорити много, и сада нам и не остаје ништа друго него да га се сећамо, да о њему говоримо и да се тешимо и подсећамо на овог истински великог човека, великог у својој доброти, у отмености, образовању, одмерености, широкогрудости, отворености, толерантности, мудrosti, племенистости, духовитости. Никоме од

свих нас који осећамо овај велики губитак као незацељиву рану у нама самима, није потребно објашњавати све ово. Радован Биговић је био личност која оставља неизбрисив траг.

О. Радован је отишао са овога света прерано, у напону стваралачке снаге, када је могао још пуно тога подарити хришћанској теологији, православним верницима и српском друштву уопште. Али и поред прераног и из-

ненадног одласка, дело оца Биговића, и пре свега његова непоновљива личност, остају као велики и скупоценi дар. Није потребно истицати све његове заслуге на академском плану, које се огледају у његовом изузетном образовању, завршавању Богословског и Филозофског факултета, докторату из теологије и плодној академској каријери која га је довела до звања редовног професора на Богословском факултету у Београду. Ту су и његове књиге, чланци, предавања којима је покретао нове теме и питања и отварао теолошки дискурс и хришћанску праксу ка савременом друштву и човеку данас. У службе, које је по општој оцени отац Радован обављао веома савесно и успешно, спадају и службе старешине Манастира Светог Архангела Гаврила у Земуну, декана Богословског факултета, уредника филозофско-теолошке библиотеке „Службеног гласника“ Републике Србије, као и оснивача и председника Хришћанског културног центра.

У временима кризе и несигур-

ности о. Биговић је налазио не само речи утеше, већ је он сам, својом личношћу и делом био утеша. Био је глас разума и савести у време стихија и општег бунила, истински сведок хришћанства у свету и друштву данас. Његова храброст да истиче хришћански поглед на свет и онда када то није било популарно, његова трезвеност и мудрост при разумевању и тумачењу дешавања око нас, донели су му изузетан углед како у Цркви тако и ван ње.

Познавао сам га дуги низ година. Блиско смо сарађивали у Хришћанском културном центру, чији је он био, не само оснивач и председник, него и главни покретач, без кога Центар, као и наша црквена, интелектуална и друштвена сцена, неће више бити исти.

Још се не могу помирити са чињеницом да нас је о. Радован напустио, до поновног и коначног сусрета. У срцима и умовима многих је његов одлазак произвео одсутност која се само поновним сусретом може испunitи. Али када жалимо треба да знамо да ми пре свега жалимо нас саме, који остајемо без његове јединствене подршке, мудрости и доброте. Јер као хришћани знамо и верујемо да је он у наручју Авраама, *шамо ће праведници почивати*.

Пријатељство које смо неговали не може пресећи смрт. Остао сам му дужан једну вечеру, коју смо планирали још пре неколико месеци, али услед и његових и мојих обавеза никако нисмо нашли времена за њу. Не желим да му останем дужан. Желим да ипак заједно вечерамо кад се видимо следећи пут, тамо где слављење неће имати крај. *Маран аћа.*

гр Давор Џалјо

Студентски парламент поводом упокојења проф. др Радована Биговића

Нека ти је вечан помен, оче и учитељу наш, Радоване!

Дана 31. маја упокојио се отац наш и професор, протојереј-ставрофор Радован Биговић, дугогодишњи професор Православног богословског факултета и старешина Манастира Светог Архангела Гаврила у Земуну.

Родио се у брдима Његошеве Црне Горе, одакле се напајао вером и љубављу према своме роду, да би животом посвећеним служењу Богу био на понос целог родног краја. Потичући из скромне и благочестиве породице, одојен под благословом светога Василија Острошкога, поучавао се богословљу и животу у Цркви на училиштима наше свете Цркве. После вишегодишњег школовања у ком је стекао свестрано знање, прихватио се служења Цркви. Његово служење је било служење у љубави, због чега је остао у срцима многих људи, а пре свега нас студената, као јединствена личност. Својим чувеним предметом *Увод у богословље* новопридошли студенте на Православни богословски факултет, отац Радован је упознавао са тајнама живога Бога и његове живе Цркве, и примером љубави, који се у њему пројављивао на потпуно другачији начин, био волјени професор. Оно што је нама студентима остало као пример за цео живот јесте његово изгарање зарад изграђивања заједнице, заједнице људи које је учио да је живот у Богу живот у Љубави. По овоме је чувена у нашој Српској Православној Цркви његова

светоархангелска заједница окупљена у Манастиру Светога Архангела Гаврила. Она је пример парохијског живота какав је данас најпотребнији нашој Мајци Цркви. Отац Радован је то осећао и као своју задужбину оставио је пример како треба изграђивати парохију. Ово нама студентима, његовој духовној деци, представља најувишији узор у богословском поучавању, јер смо видели да је теологија живот, и да се теологија живи једино у Цркви. Управо су по овоме била јединствена његова предавања јер су представљала богато животно искуство црквеног человека, који се није штедео да га подели са богочежњивим душама које су му пртицале. Да је однос са човеком нешто најважније у Цркви, и да кроз однос са човеком ступамо у однос са Богом и тако се

зближујемо и упознајемо, била је једна од основних тема. Ово је остало као аманет генерацијама богослова, да своје богословље живе, управо онако како је то чинио и наш професор и отац.

Овим му исказујемо најискренију захвалност на љубави коју је имао према нама, и старању за своје студенте, стављајући не себе него Христа у центар наших живота. Тиме је успео да побуди и нашу љубав да се разгорева и ставља у службу Цркви, на чemu смо му неизмерно захвални. Узносимо захвалност и молитве Господу што смо познавали и имали таквог професора и духовног оца, који ће свагда остати у благеној успомени у срцима нашим.

Нека ти је вечан помен, оче наш, Радоване!

Миланка Тешовић
и Обраг Караповић

Господу у Хри – Господ га

Упокојио се у Господу Протојереј проф. Богословског факултета

У четвртак 31. маја, у предвечерје великог празника Свете Тројице изненада упокојио се у Господуprotoјереј-ставрофор проф. Радован Биговић старешина и духовник Манастира Светог Архангела Гаврила у Земуну. Предао је своју душу Господу, Ономе коме је верно и неизмериво васцелим својим животом служио.

По предању Цркве слуге олтара Господњег бивају упокојени у данима великих празника. Тако се и отац Радован упокојио у данима када се празнује Света Тројица.

На други дан Свете Тројице у понедељак, његови посмртни остаци пренети су у манастирску цркву Светог Архангела Гаврила у Земуну где су му многобројна његова духовна чада кроз сази и молитве одала дужно поштовање.

Свету Архијерејску Литургију у присуству многобројних поштоваоца и пријатеља оца Радована, родбине, личности из црвеног, културно-просветног и политичког живота Србије као и других познатих и јавних личности служили су Њихова Преосвештенства епископи: бачки Иринеј, будимљанско-нишки Јоаникије и викар Његове Светости епископ хвостански Атанасије. Саслуживали су свештеници не само из Архиепископије београдско-карловачке него и из других епархија СПЦ, његови студенти, богослови... Појали су на Литургији и на опелу студенти Богословског факултета Универзитета у Београду.

Литургији и опелу која је служена испред манастирског храма у градском парку у Земуну, иако су имали обавезу у својим епархијама због великог празника – Тројинчиндана, присуствовали су епископи: зворничко-тузлански Василије, жички Хризостом, браничевски Игњатије, шумадијски Јован, крушевачки Давид, викар Његове Светости ремезијански Андреј

сту је служио је позвао

-ставрофор др Радован Биговић,
Универзитета у Београду

и викарни епископ јегарски Порфирије, као и надбискуп београдски Станислав Хочевар, папски нунције у Србији Орландо Антонини са својим сарадњицима, амбасадор Русије у Србији Александар Конузин, проф. др Богољуб Шијаковић, представник Министарства вера и дијаспоре РС. Због раније заказаних обавеза Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј присуствовао је опелу.

Бираним речима од оца Радована, у име студената, професора, пријатеља и сарадника факултета опростио се Преосвећени владика бачки Иринеј, декан Богословског факултета.

По завршеном опелу и трократном опходу око манастирског храма у којем је отац Радован дуги низ година као ђакон, потом као превзивтер, духовник и старешина служио, његово тело је пронето, праћено мноштвом народа у литији, улицама Земуна да би било сахрањено на старом земунском гробљу наспрам Харашеве капеле. Помени су одржани испред Богородичне и Николајевске цркве у Земуну.

Сахрани на земунском гробљу присуствовали су београдски муфтија Мухамед Јусуфспахић, представници Римокатоличке и других цркава; такође, сахрани су присуствовали и бивши председник Србије Борис Тадић, градоначелник града Београда Драган Ђилас и ректор Београдског универзитета Бранко Ковачевић, као и бројне личности из јавног, друштвено-политичког и културног живота града Београда и Земуна.

У име породице почившег Радована Биговића речи захвалности присутним на сахрани и бројним саучешћима упутио јеprotoјереј-ставрофор Божо Бакаљић, старешина Цркве Рођења Пресвете Богородице у Земуну.

Г. С.

Савремена научна достигнућа и вера Цркве

Црквена теологија и наука

Превод и монтажа Александар Ђаковац

Независно од (зло)употребе науке у (не)потребном сукобу са религијом, посебан проблем представља чињеница да се саме научне теорије умножавају готово геометријском прогресијом, доводећи једна другу у питање.

Да ли савремена научна до-стигнућа представљају ис-кушење или плодни изазов Цркви и њеној теологији? Или и једно и друго? Да ли савремене научне теорије, које се такорећи свакодневно појављују, могу до-вести у сумњу веру Цркве, или је напротив могу додатно утврдити? Да ли Црква и њена теоло-гија уопште треба да буде у дија-логу са науком и каква би потен-цијална штета а каква корист из тога могла да настане?

Некад и сад

Чињеница је да у новијој про-шлости дијалог црквене теоло-гије и науке није био ни посебно плодотворан ни успешан. Црква се, нарочито на Западу, поста-вљала као крајњи арбитар и про-ценитељ научних достигнућа, не премишиљајући се да примени сасвим нехришћанска средства у покушају да сузбије резултате научних истраживања за која је

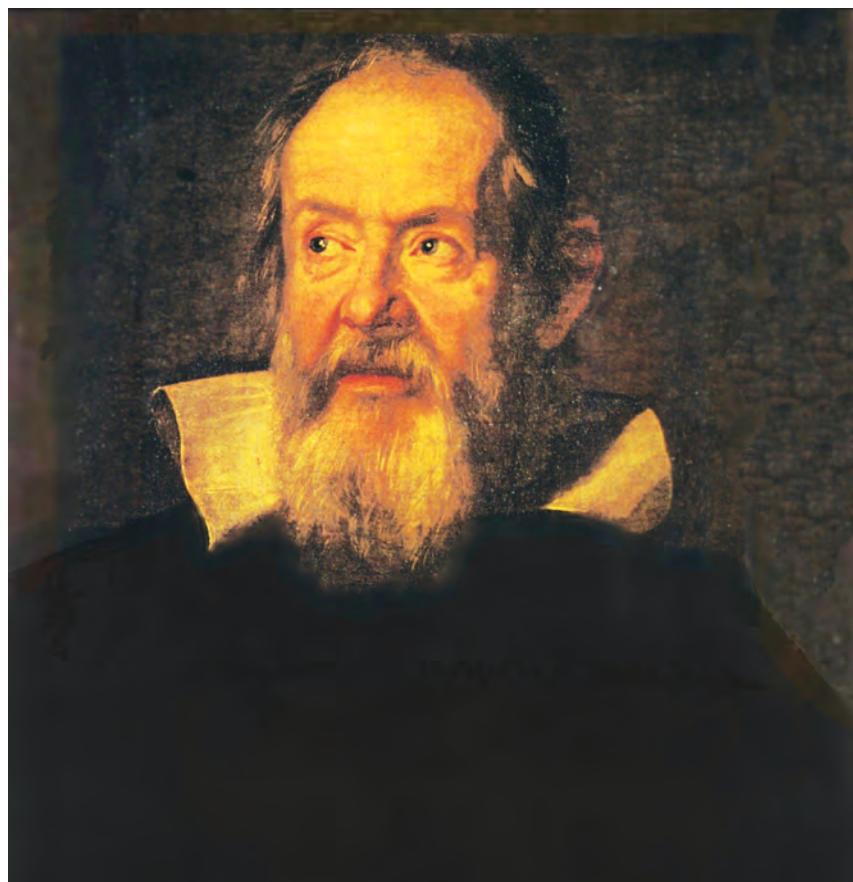
(данас се сви слажемо - неосно-вано) сматрала да подривају те-меље вере и откривења. Сасвим парадоксално, Црква мученика и слободе се пројавила као ин-ституција која радо прибегава принуди и ствара мученике. Ко-перник, Галилеј и Ђордано Бруно нису једини примери, нити слу-чајни изузетци. Слаба је утеша то што је учешће православних у сукобу науке и теологије било маргинално, спорадично и једва приметно, пошто узроци те ин-диферентности по свему судећи представљају производ историј-ских околности а не одређеног теолошког става. У том контек-сту, пример Сергеја Макреоса, декана цариградске патријар-шијске академије, који је 1797. (!) објавио четири дијалога, про-тив „коперниканца“, не може се посматрати као изолован случај. Бројне касније апологетике пи-сане на Истоку, све до најновијег времена, по правилу су се засни-вали на антинаучно утемељеним

размишљањима различитих тео-лошких школа Запада.

Сцијентистички одговор није био ни много нежнији ни исти-нољубивији. Злоупотреба и кри-вотворење науке од стране бор-беног атеизма и стављање науч-них достигнућа у неуатентични контекст сукоба са религијом није само ствар (комунистичке) прошлости. Такве методе су и данас присутне, а њихов резул-тат је стварање широког фронта антирелигиозне пропаганде која своје идеолошко утемељење ви-ше не тражи у марксизму већ у различитим либералним свето-назорима. Добар пример може бити Ричард Докинс, најпозна-тији савремени представник ква-зи-научне критике религије.

Независно од (зло)употребе науке у (не)потребном сукобу са религијом, посебан проблем представља чињеница да се саме научне теорије умножавају готово геометријском прогресијом, доводећи једна другу у питање.

Десно:
Потрет Галилеа Галилеја (1564–1642), који је насликао Јустус Сустерманс [Justus Sustermans (1597–1681)]

„Ипак се окреће!“

Није ту реч само о разумљивом колебању и преиспитивању резултата експериментима утврђених чињеница, као што је случај са објављеним па потом демантованим резултатима истраживања из Церна, према којима су субатомске честице неутрини брже од светлости, што би са собом вероватно повлачило темељно преобликовање Ајнштајнове теорије релативитета. Ствар је још сложенија на подручју физике, астрофизике и геологије, где теорије које се баве почецима свемира престижу једна другу. Због тога се с правом може поставити питање, шта је заиста „научна истина“ која треба да прође теолошку и философску рецепцију. Да ствар буде сложенија, научници који јавности представљају и промовишу научна достигнућа, неретко залазе на подручје метафизике. Тако настаје опасност да често једнострани, или у најмању руку неутемељени метафизички закључ-

ци буду презентовани као неоспорни „резултати научних истраживања“, иако њихова снага није заснована на снази научних аргумента већ на снази научног дискурса који смера да засени простоту. Довољно је прегледати најновију књигу познатог физичара и писца популарне научне белетристике Стивена Хокинга [*The Grand Design*, Bantam Books 2010] па схватити да навод познатог Лајбницовог метафизичког питања: „Зашто постоји нешто, а не напротив ништа?“ није случајно стављен као мото његовог рада.

Не само теорије еволуције и абиогенезе – које најчешће служе као илustrација сукоба науке и религије, – већ и достижнућа квантне физике, поставке везане за устројство времена и простора, мапирање људског генома, могућности генетског инжењеринга, различите философске теорије итд., не произведе само етичке недоумице, већ импли-

цитно приговарају свакој онтологији, па и хришћанској. По себи је јасно да црквена теологија не може бити незаинтересована за дијалог са науком који подразумева промишљање теолошког утемељења разумевања света и човека кроз креативну рецепцију резултата научних истраживања. На пример: Спознавање чињеница да време, као што данас знамо, није просто линеарно, већ зависи од брзине кретања, свакако повлачи одређене консеквенце при тумачењу Божанске икономије о свету и човеку, отварајући истовремено могућност да се богословске истине Светог Писма и Предања изразе на начин који је схватљив савременом човеку, као што су у време свог настанка, изражаване на начин схватљив људима оног доба.

Али како тај устројити устројити овај дијалог, и како га остварити посебно је питање које носи бројне потешкоће. С једне стране, најраспрострањенији али и ➔

Блез Паскал (1623–1662), портрет са насловне стране Паскалових дела у 5 томова из 1779. године
(*Oeuvres de Blaise Pascal, Chez Detune, La Haye*)

најнеплодотворнији приступ је радикално апологетски, где теолози ступају у директни сукоб са науком, настојећи да оборе, обесмисле или покажу научно неутемељеним све оне теорије које по њиховом схваташу нису у сагласности са Писмом и Предањем.

Један пример

Најпознатији пример оваквог приступа су сукоби око теорије еволуције који се одвијају у више правца. Први међу њима је *радикално апологетски* покушај доказивања научне неутемељености ТЕ. Овај приступ је поникао на тлу, углавном америчког, фундаменталистичког протестантизма, а резултирао је стварањем контра-теорије под називом „*креационизам*“. Један број православних и римокатоличких теолога прихватио је овај модел, а могло би се рећи и да је он веома рас прострањен међу верујућима.

Следећи приступ би био да Библија није биолошки или геолошки приручник, и да у том смислу, тумачење Библије треба ускладити са актуелним и верификованим научним чињеница-

ма. Теолози који заступају овакве ставове, најчешће показују извесну наклоност ка „стратешком“ повлачењу из дијалога са науком. Сматрајући да су докази које научници износе необориви, и да узак у сукоб на овом пољу води поразу, неки се опредељују за изналажење, заправо *сужавање*, области где је Божије деловање неопходно. Ако више не можемо рећи да је Бог створио сваку врсту посебно, онда рецимо да је Он итак Тад који је створио законе еволуције. Овакав приступ би зато могли назвати *редукционистичким* или *компромисним*.

Куда?

Ни један од ова два приступа није аутентичан иако оба имају бројне присталице. А управо је православна теологија та која би на основу сопственог светотајинског искуства и свог теолошког наслеђа персоналистичке онтологије могла да оствари један другачији, аутентичнији, до следнији и плодотворнији сусрет са науком, који би могао донети обострано проширење видика и могућности. Теологији би тај сусрет донео могућност да и у овом веку убрзане и непрестане промене испуни своје послање и откровење поново изрази савременим, данас разумљивим језиком, а науци да превлада нихилизам коме неминовно води свако истраживање лишено општег контекста смисла.

Како?

Видимо да *конструктивни* супрет теологије и науке представља неопходност и за теологију и за науку. Ако се изузме утилитарни модус научног, строго емпиријског и позитивистичког приступа, одговора на споменуто Лајбницаово питање нема и неће га бити. А човек се с тим не може помирити, не може мирно живети или не може живети уопште ако себи не одговори на егзистенцијално *заштито*. Наука даје одговоре на питање

Паскал о човеку у свету

„Ништа насупрот бескрају, све насупрот ономе ништа, средина измеђуничега и свега. Бескрајно удаљеном од поимања крајњих граница, циљ и исходиште свих ствари су му непремостиво скривени у непрозирној тајни. Једнако је неспособан појмити ништа из кога је уздигнут, као и бесконачност у коју је уроњен. Шта човек друго може него да опажа трачак из средине ствари, у вечном очају што не познаје ни њихово исходиште ни њихову сврху? Све су ствари потекле изничега и сежу у бескрај. Ко може да следи те запањујуће кораке? – Схвата их само покретач тог чуда. И то не може нико други.“

како, али *заштито* остаје ван њеног домашаја. Не нашавши аутентични темељ на коме би устроила смисао самог свог деловања, наука лишена теологије лебди између нихилизма и различитих покушаја инстант-осмишљавања обесмишљене стварности.

С друге стране, теологија која се не обазира на научна открића, пропушта прилику да човеку данашњици говори језиком који он разуме, ризикујући притом да се занимање за њу сведе на археолшка изучавања малог броја стручњака. Можда још већа опасност за теологију представља могућност преовладавања сектантског фундаментализма који суштински заговара гносимахију, као непријатељство према сваком позитивном знању *per se*. Такав развој би водио самозатварању теологије у сопствени херметички говор који чују и разумеју само малобројни посвећеници. Проповед Еванђеља тако би постала неразумљива и бесплодна. По речи Апостола „Како ће дакле призвати Онога, у кога не повероваše? Како ли ће поверовати у Онога, за кога не чуше? А како ће чути без проповедника?“ (Рим 2, 14).

Научни скуп о утицају национализма на Цркву Еклисиологија и национализам у постмодерном добу

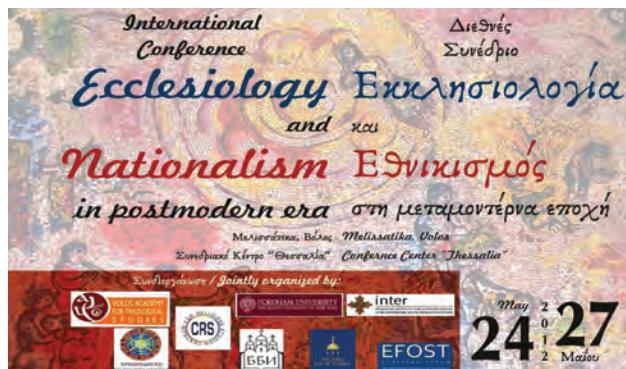
На Академији за теолошке студије у Волосу (Грчка), од 24. до 27. маја 2012. године одржано је међуправославно саветовање на тему *Еклисиологија и национализам у постмодерном добу*. Овај скуп организован је у сарадњи са православним високошколским установама и катедрама из Грчке, Русије, Румуније, Немачке, САД, Финске и Хришћанским културним центром из Београда. Потреба да се организује овакво саветовање произашло је из чињенице да је, како су организатори нагласили у најави, „религиозни национализам најозбиљнији проблем са којим се Православна Црква – и православна еклесиологија посебно – суочава још од пада Византије“.

Овом приликом поднето је деветнаест рефераата који су обрађивали утицај националне државе и национализма на православни свет; питање Цркве и нације у Новом Завету, те питање национализма у патристичкој теологији и савременој мисли; проблем етнофилетизма и аутокефалности националних Цркава тј. национално и територијално устројство Цркве; питање примата и национализма, као и еклесиологије и глобализације, етатизма и православља; те однос православља и национализма у појединим помесним Црквама.

На скупу су узели учешће и Њихова Високопреосвещтенства митрополити диоклијски господин Калист Вер и пергамски господин Јован Зизијулас, као и бројни професори и истраживачи из Европе и САД. Од предавача пореклом из Србије говорили су проф. др Бошко Бојовић (Школа за високе студије друштвених наука, Париз), проф. др Дavor Џалто (потпредседник ХКЦ) и мр Драгица Тадић-Папаниколау (сарадник ХКЦ).

У уводном говору, Митрополит Калист Вер напоменуо је да кроз историју критеријум за организацију Цркве није била етничка припадност, већ географски чинилац. Позивајући се на коришћење појма „нације“ у Библији, Митрополит је истакао да је „етничка припадност контекст у коме постоји свака локална црква, али да ни у ком случају не би требало да одређује идентитет Цркве, која је ‘Једна, Света, Саборна, а не национална црква‘“.

Митрополит Јован Зизијулас је, разматрајући функционисање примата у контексту национализма, описао основне еклесиолошке принципе концепта примата (евхаристијски идентитет Цркве, сaborovanje, итд.). У том смислу, Митрополит је рекао да се улога првенства појавила (историјски и богословски) у светлу превазилажење сваке врсте поделе

у Цркви, док је, истовремено, истакао и еклесиолошка одступања која су се дододила у дијаспори.

Проф. др Бошко Бојовић је обрадио питање положаја Православних Цркава у југоисточној Европи између државе и нације, и рекао да су се оне после слома марксистичких режима суочиле са искоришћавањем црквене јерархије од стране пост-комунистичких режима.

У свом излагању, мр Драгица Тадић-Папаниколау навела је неке примере црквених наратива који се односе на изградњу балканских нација током 19. и почетком 20. века и указала да се њихова употреба није битно променила у последњих стотинак година.

Проф. др Дavor Џалто је истакао да су национализам, етнофилетизам и етатизам текући изазови са којима се Православље суочава у земљама у којима она остаје традиционална и преовлађујућа вера и да „постоји перцепција да је национални принцип у односу на организацију Цркве ваљан, иако је супротан православној еклесиологији, али да је то присутно и у земљама које нису традиционално православне“.

Више информација може се пронаћи на интернет адреси: <http://www.acadimia.gr/content/view/432/111/lang,en/>

Приредио Данко Старахинић

Европска манифестација „Заједно за Европу“

гр Марко Николић

Брисел и европски градови, 12. мај 2012. године

Пројекат Заједно за Европу настао је 1999. године са циљем давања доприноса „помирењу и успостављању мира и братства“ на европском континенту. Иницијатори и субјекти били су хришћански покрети, полазећи од идеје да европско друштво треба превасходно градити на хришћанским вредностима и начелима, пре свега *принцију солидарности* као квалитативног оквира развоја породице, економије, васпитања, здравства, уметности, спорта, политике, као и осталих видова друштвеног живота. Представници различитих Цркава у Европи доживели су пројекат као „импулс екуменском дијалогу“. Под његовим великим утицајем, око 50 покрета склопило је „Пакт узјамне љубави“ у Минхену (Немачка) 2001. године.

Прва манифестација „Заједно за Европу“ одржана је у Штутгарту (Немачка) 8. маја 2004. године, након проширења Европске уније (ЕУ) за 10 нових чланица. На том скупу било је присутно око 170 покрета и заједница, донели су одлуку да интензивирају и координирају свој рад. На Другој манифестацији такође у Штутгарту 12. маја 2007. године, представници близу 250 покрета и заједница, договорили су отпочињање међусобне сарадње. Већ средином новембра 2008. године, добили су „Екуменску награду“ Иницијативе за јединство хришћана, будући да су им активности уте-

мљене на „срцу Јеванђеља“, уз „позитиван утицај на различите културне садржаје и допринос процвату хришћанских корена европског континента“. Током 2009. године његови представници су се сусретали углавном на националном нивоу, успевајући да се усагласе и потпишу Основе заједништва између својих покрета и заједница.

Трећа манифестација „Заједно за Европу“ одржана је 12. маја 2012. године у Бриселу (Белгија), и истовремено у 144 града широм Европе. И овога пута је окупила 250 хришћанских покрета, заједница и удружења, спремних да се ангажују у решавању савремених проблема и изазова европског континента. Између осталог, на њој су били присутни чланови YMCA из Немачке, Шенштата (*Schonstatt*), Заједнице Светог Еђидија из Италије, Покрета фоколара, Фондација (*Fondacio*), Кристусбрдершафт Зелбица (*Cristusbruderschaft Selbitz*), Православне омладине „Синдесмос“ (*Syndesmos*), Харизматског католичког братства, и бројни други. Заједничка идеја и циљ активности присутних римокатолика, православних, евангелиста, англиканаца, реформиста и чланова „слободних Цркава“, била је давање доприноса изградњи „културе заједништва“, као претпоставке даљег помирења, интеграције и остварења идеала „мира и братства“ међу људима и народима на европском континенту. Овога

пута, представницима хришћанских покрета и удружења у раду манифестације придржили су се и политичари и представници јавног и културног живота, и то као *субјекти и објекти заједничке мисионарске активности*, преко потребне европској идеји у кризи. У том смислу, представници поменутих хришћанских покрета предпочили су претпоставке и оквирно понудили могућности успостављања разумевања и конструктивне сарадње „различитих реалности“. У раду се пошло од теоријског разматрања проблематике концепције „економије заједништва“, симболички у средишту Европског парламента. С друге стране, синтезу практичног доприноса бриселској активности симболички је употребљен покушај синергизовања и солидаризовања различитих истовремених активности на локалном нивоу широм Европе.

Председница Покрета фоколара Марија Воче, утицајни заговорник пројекта, указала је том приликом на „фасцинатни подухват који у духу заједништва припрема будућност братства и мира појединцима и народима“, док је бивши председник Европске комисије Романо Проди понудио присутнима „благу снагу“ и потенцијал Европе. Председник Европског савета Херман Ван Ромпеј нагласио је да замисао јединствене Европе почива на идејној концепцији „јединства у различитости и за друге“, док је италијански министар за међу-

народну сарадњу и интеграције *Андреа Рикарди* указао на постојање „реалности европске наде“ наспрам свих тенденција пессимизма, коју преко „културе јединства“ треба поступно пројектовати и на читавом свету.

У *Манифесћу Заједно за Европу 2012.* године учесници пројекта су, позивајући се на Исуса Христа, наплашили да их повезује „братска сарадња“ неоптрећена различитостима, као даровима и подстицајима. Они су већ сада исказали уверење у остварење јединства „које не брише идентитет“, упркос великој вредносној, идентитетској, етичкој и економској кризи која погађа Европу и читав свет. Мотивисани, изгледа, хришћанском одговорношћу, која их међутим, очигледно нагони и на обавезу уједињења.

Несумњиво велики значај за будућност Европе, ЕУ и читавог света имају обриси душе пројекта „Заједно за Европу“, везани за надилажење искључиво економске природе и циљева будућег друштвеног и политичког живота на континенту, као и потребу *продуктивног и функционалног синергизовања* свих његових различитости, пре свега на културно-лошком и социјално-праведним, али и све израженије хришћанским темељима и основама. Уколико се у анализу читаве идеје и концепта уврсте и у Бриселу поново прокламовани појмови „поруке мира и праштања“, „братства“ и „демократске и партципативне Европе отворене

према читавом свету“, јасно је да она има цивилизацијски потенцијал и тежину. Начелно, остаје да се види да ли је она била само један израз „гласа вапијућег/вапијућих у пустињи“, који ће спонтано да утихне, или који је заправо мало ко у Европи уопште и чуо? Уколико је поменута „прва лествица“ била само *наша фикција ума*, чека нас питање како ту племениту идеју применити и остварити, а да се при том не изневере њени вредносни и аксиолошки корени и постула-

ти? Заправо, свесни обавезе непоколебљивог давања сопственог доприноса, ипак се изнад свега критички морамо запитати какви су досадашњи *результати и плодови* наших добрих намера, како бисмо макар и посредно сазнали да ли су они били *Угодни Господу Исусу Христу?* Ако се већ на Њега позивамо, и ако желимо корак унапред...

Аутор је научни сарадник Института за међународну политику и привреду из Београда

Из православне ризнице тумачења Светог Писма

Ко су „сиромашни духом“ из Мт 5,3? – покушај једног алтернативног тумачења –

гр Предраг Драшко Јановић

„Духом су били деца. Простодушни. Оличавали су рајску безазленост, чедну наду у искушење; били су први представници блаженства које је проповедао Христос; једног дана они ће спасити свет од пропasti.“

Јан Кефелек, *Варварска свадба*

Yроманима великог британског писца и књижевног социјалног реформатора Чарлса Дикенса *Мартин Чазловити и Давид Којерфилд* два јунака, Марк Тапли и господин Дик, представљају најпозитивније ликове. Обојица су на свој начин специфични, готово „душевно оболели“. Њихово понашање је са социјалне тачке гледишта проблематично, не уклапају се у друштвене конвенције и норме. На неки начин су клинички случајеви. Међутим, обојица играју кључне улоге у животима главних јунака, младог Мартина Чазловита и Давида Коперфилда. Они их својим спонтаним реакцијама извлаче из тешких, безнадежних ситуација, чак су за служни за то да двојица главних јунака уопште преживљавају невоље које су их снашле. У својим књижевним делима Чарлс Дикенс на тај начин велича и афирмише маргинализоване, простодушне, „душевно оболеле“ људе који у свакој епохи представљају известан терет и изазов, показујући да управо они, безазлени, чисти и спонтани, могу да одиграју пресудну улогу у сложеним животним околностима.

Блажени ускраћени за земаљску срећу

Исус из Назарета је у време свог земаљског деловања нарочиту пажњу поклањао првенствено маргинализованим, болесним, социјално неупотребљивим и неуклопљеним члановима друштва. Лечио је људе са инвалидитетом: слепе, одузете, психички оболелe. Када је Јован Крститељ послао двојицу ученика, како приповеда Матеј (10, 2–6), да питају Исуса да ли је он тај који ће доћи или не, он одговара: „Идите и јавите Јовану оно што чујете и видите: слепи прогледавају и хроми ходе, губави се чисте и глухи чују, мртви устају и сиромашнима се проповеда Еванђеље. И благо ономе који се не саблазни о мене.“ Евидентно је да је овакав Исусов однос према болесним, немоћним и сиромашнима могао да изазове саблазан код његових сугородника. Међутим, управо је главна карактеристика Христовог виђења човека била фаворизација оних који немају никакве афирмације у земаљском животу. Тај јединствени став најјасније је изражен у еванђелским блаженствима.

Блаженства у Еванђељима

Када је реч о блаженствима у Еванђељима, прво на шта се помисли су блаженства у Еванђељу по Матеју изговорена у оквиру Исусове беседе на гори (Мт 5,1–13). Нешто мање позната је верзија текста блаженстава која је сачувана у Еванђељу по Луки у оквиру Исусовог говора на пољу (Лк 6,20–26). Разлог томе је с једне стране интензивнија богослужбена употреба Матејевог текста, с друге пак чињеница да је Лукина верзија знатно краћа. Обе верзије текста блаженстава нуде један кратак резиме Исусовог учења. Уочљива разлика између два текста састоји се у томе што су блаженства у Еванђељу по Луки литерарно укомпонована антитетички: после четири блаженства следе четири „тешко вама“. На овај начин Лука приказује Исусов говор као говор месијанског пророка. Код обојице Еванђелиста блаженства представљају програмске текстове чија ће експликација бити доследно спровођена кроз даљи ток Еванђеља. То нарочито важи за Луку који ће низом парабола конфро-

тирати богатство и сиромаштво, материјално благостање и немаштину. Блаженства су дакле централни антрополошки текстови у Еванђелима по Матеју и Луки и представљају Исусово суштинско виђење човека, његове судбине и будуће перспективе. Блага вест Христова упућена је првенствено онима који „нису срећни“, који не уживају у благодетима овога света. Може ли се у том контексту сагледати и блаженство упућено „сиромашним духом“ чије је Царство небеско? Ко су „сиромашни духом“ којима је обећана будућа срећа?

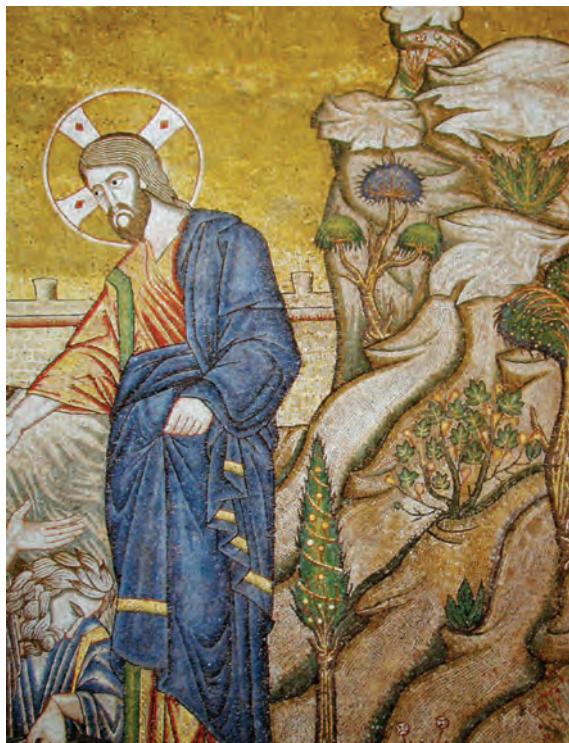
Ко су „сиромашни духом“ (Мт 5,3)?

Док су у Еванђељу по Луки блажени сиромашни, дакле блажени они који немају материјалних добара (Лк 6,20), у Еванђељу по Матеју блаженство је упућено „сиромашним духом“ (Мт 5,3). За разлику од јасноће Лукиног блаженства сиромашних, Матејева верзија текста углавном изазива недоумицу. Управо та недоумица проузроковала је богату историју тумачења овог загонетног места. Формулација „сиромашни духом“ јединствена је у Новом Завету, али се појављује и у новозаветним текстовима савременим Кумранским рукописима и тамо има значење да Бог охрабрује „сиромашне духом“, даје снагу онима који су клонули. У Еванђељу по Матеју свакако није реч о сиромашнима који су само лишени материјалних добара, већ реч „духом“ упућује на фигуративно разумевање. Потешкоћа у разумевању Мт 5,3 углавном се пројављивала у томе што није јасно да ли под „духом“ треба разумети људски дух или Дух Божији. У историји тумачења се формулација „сиромашни духом“ углавном схватала као „блажени понизни“, тј. блажени они који сами себе понижавају, блажени они који су добровољно „сиромашни“, „понизни“. Стога се „сиромаштво духом“ схватало

не као *стшање*, већ као *стпав*: блажени су они који се добровољно и свесно понижавају у духу. Иако материјална немаштина у Мт 5,3 остаје у сенци духовне или психичке немаштине, било је покушаја да се ова формулатија доведе у везу са ставом према богатству. „Духовно сиромаштво“ би следствено овом тумачењу било везано за унутрашњи став према богатству: духовно сиромашни не граде свој идентитет на материјалном богатству (уп. такође Мт 6,19–20).

Једно алтернативно тумачење

Тумачење које у „сиромашнима духом“ види пре свега особе са менталним инвалидитетом се понекад појављивало, али никада није заживело као највероватније. Оно укратко гласи: „сиромашни духом“ су они које свет са медицинског и социјалног становишта посматра као „психички оболеле“, као „умно заостале“. Они ништа немају од царства земаљског, оно им је ускраћено – компензација тог земаљског дефицита је на небу. Овакво схватље Мт 5,3 разумева „дух“ као антрополошку категорију, а не божанску. Да су блажени они који су сиромашни Духом Божијим, тврђња је која је тешко одржива како у контексту Еванђеља по Матеју, тако и у контексту целокупног Светог Писма. Наиме, хришћани су носиоци Духа Божијег у виду на крштењу примљене божанске благодати. Стога је незамисливо да се велича и блаженим проглашава стање сиромаштва Духом Божијим. С друге стране, „дух“ се у Новоме

Христова беседа на гори, средњовековни мозаик, детаљ

Завету често појављује као антрополошка категорија (уп. 1Кор 5,4; 14,14; 16,18; 2Кор 2,13; 7,1; Рим 1,9; Гал 6,18; Фил 4,23; Флмн 25) која алудира на човекову сасмовест, на његово сопствво. Ако се дакле „дух“ у Мт 5,3 схвати као антрополошка категорија, онда су „сиромашни духом“ они људи који су ускраћени за адекватно саморазумевање. Као такви они су свакако лишени и духовних добара којима располаже једна личност (уп. 1Кор 12,1 и даље). Њихово сиромаштво овде на земљи преточиће се у благослов у Царству небеском. У том смислу сиромаштво духом треба пре разумети као *стшање*, а не као *стпав*. Свима који се налазе у том стању и свима који љубављу и бригом окружују особе у том стању Христос благовести небеску наду и на тај начин све остale упозорава да се са љубављу и поштовањем односе према онима који својим духовним сиромаштвом сада и овде представљају знак долазећег Царства, превреднујући све „природне“ и „нормалне“ вредности које подразумева земаљска егзистенција.

Из историје црквеног библиотекарства

Књигољубље Св. Стефана Лазаревића

Бакон мр Ненад Идризовић

На двору деспота Стефана постојао је култ учености и образовања, а фонд Дворске библиотеке није био само ризница књига, „већ одсјај духовне културе и знања, племенитих мисли и осећања“ њеног оснивача

Истраживачи који су покушали да реконструишу са-држај Дворске библиотеке Стефана Лазаревића били су пред великим изазовом. Они су се морали, макар у мислима, приближити обличју времена у којем је живео и делао Стефан Лазаревић. Мора се узети у обзир да је књижевна, духовна и философска мисао позног средњег века у Србији била заснована „на етичким и естетским категоријама“ које се из савремене перспективе истраживања, не могу лако „критички и историјско-књижевно осликати и вредновати“.

Према досадашњим истраживањима, на двору деспота Стефана Лазаревића (у Београду) постојао је прави култ учености и образовања, тако да фонд Дворске библиотеке није био само ризница рукописних књига, „већ одсјај средњовековног живота, духовне културе и знања, племенитих мисли и осећања“ њеног оснивача. Фонд се попуњавао набављањем грчких књига под окриљем Свете Горе и Византије, а под окриљем угарског двора у Будиму – латинским књигама са Запада. Оваква разноликост књига на различитим језицима указује да је Стефан Лазаревић „читао на српскословенском, преводио са грчког“, а због интензивне комуникације коју је одржавао са

европским и турским владарима, верује се да „је латински и турски језик бар разумео“. Његов однос према књизи описан је у записима двојице монаха (његових савременика). У првом запису монаха Доситеја пише да се он старао о преписивању књига и да их је волео као нико други од владара и великаша, а у запису монаха Григорија стоји да се он, премда владар и заповедник војске, о књигама старао као да никаквих других брига није имао. Књиге за које је утврђено да потичу из фонда Дворске библиотеке Стефана Лазаревића сачуване су у малом броју, а делови рукописа и подаци о појединим књигама налазе се на различитим удаљеним местима – у манастирима: Високи Дечани, Савина, на Светој Гори, Метеорима, у Румунији, Бугарској, Русији и Украјини. Откриће њиховог постојања сведочи о чудесно замршеној судбини књига на овом просторима. Ђорђе Трифуновић, у књизи *Десетој Стефан Лазаревић: књижевни радови* (1979), набраја 18 рукописа за које се поуздано зна да су преписани или преведени за Стефана Лазаревића. Неке међу њима имају својеврстан *ex libris* Стефана Лазаревића, као ознаку власништва. Према Ђ. Трифуновићу, од ових осамнаест књига, три су биле највероватније наручене као

„спомен“ или „приношеније“ на дар црквама и манастирима. Он још наводи да су вероватно поједине књиге за деспотовог живота – или непосредно након његове смрти – биле пописане и адекватно означене, што на неки начин сведочи о покушају каталогшког уређења библиотеке.

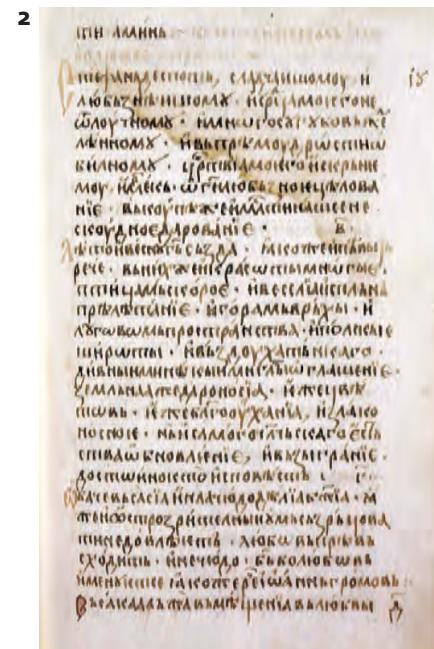
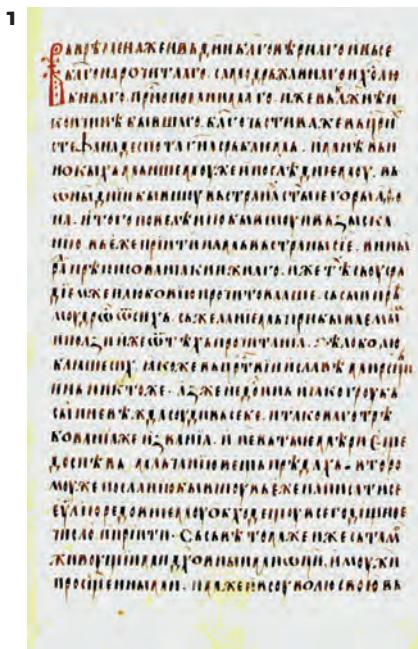
Покушај каталогшке реконструкције библиотеке

Реконструкција је извршена на основу познатих изведенih археографских, филолошких и културно-историјских сведочанстава у неколико књига (ресавске редакције) из XV века, које су вероватно биле део фонда ове библиотеке. Мањи део фонда се састојао од латинских књига, које припадају западноевропској културној и језичкој баштини. Поред тога што су књиге биле углавном превођене са грчког, према новијим истраживањима вероватно је било превода са латинског, због уске повезаности Стефана Лазаревића са угарским двором у Будиму и са приморским градовима (Дубровником, Сплитом, Задром, Котором и Венецијом).

У наредним редовима изложићемо каталогшку поделу и списак књига, које је израдила Татјана Корићанац у својој књизи *Библи-*

1. Лист из преписа Слова љубве из друге четвртине 15 века

2. Почетак записа Инока из Далше, писара Радослављевог јеванђеља – овде он наводи како га је деспот довој у Србију из Хиландара и које је све књиге за њега преписао.

отека десиоша Стефана Лазаревића (2006). Она је покушала да реконструише фонд библиотеке на основу свих досадашњих проучених података и предложила је поделу фонда на ћирилске и западноевропске рукописне књиге. Поред ове поделе, она је у фонд укључила и све оригиналне књижевне радове Стефана Лазаревића и повеље из дворске канцеларије за које је она претпоставила да су могли бити у његовој библиотеци.

Највећи део фонда ћирилских рукописних књига састојао се од богослужбених књига, али било их је и са светоотачким тумачењима на различите библијске теме, описима библијских личности и темама из библијске историје. Од богослужбених књига данас нам је познато само пет наслова: *Псалтир с последовањем* (14. децембра 1407. г. – Манастир Хиландар); *Триод цветни* (од 1. септембра 1407. до 31. августа 1408. године – Руска национална библиотека у Санкт Петербургу); *Минеј за мај* (прва четвртина XV века – Манастир Хиландар); *Радослављево јеванђеље* (1428–1429. г. – Руска национална библиотека у Санкт Петербургу).

Од осталих дела познати наслови су: *Паралијомен Јована Зонаре* (1. септембар 1407. до 31. августа 1408. године – Државна библи-

отека у Москви); *Панаћир* (од 1. септембра 1411. до 31. августа 1412. године – није сачуван); *Четири књиге о царевима* (од 1. септембра 1415. до 31. августа 1416. године – Универзитетска библиотека у Одеси); *Зборник слова и беседа црквених отаца* (20. август 1421. године – Народна библиотека Србије [изгороје 6. априла 1941. године]); *Доимаћик Јанојија Јевшиимија Зитајина* (1402–1427. године – Државна научна библиотека у Одеси); *Лестивица Јована Лестивићника* (1402–1427. године – изгубљена); *Тумачење Јеванђеља по Марку Теофилакту Охридскот* (1402–1427. године – Библиотека Румунске академије наука у Букурешту); *Зборник Јараклис с Молебствијем Богојородици за десиоша Стефана Лазаревића* (почетак XV века – Збирка Радослава М. Грујића); *Зборник различитој садржаја* (XV–XVI век – Манастир Хиландар); *Сказаније изјављено о писменех Константина Философа* (друга четвртина XVII века – Библиотека Српске Патријаршије).

Каталог фонда са латинским рукописним књигама реконструисан је уз помоћ грађе сачуване у архивима приморских градова (Дубровника, Задра, Сплита, Будве, Котора, Херцег Новог). Стеван Лазаревић је у својој служби имао човека са титулом писара и канцелара Николу Архилу-

писа из Котора, који је касније службовао и код деспота Ђурађа Бранковића. Након што се уокојио, у његовој заоставштини сачуван је десетак књига на латинском и италијанском језику. Он је ову малу хуманистичку библиотеку формирао за време свога службовања на дворовима српских деспота. Но, не мора да значи да су се и ови наслови налазили у фонду Дворске библиотеке Стефана Лазаревића. Постоји претпоставка да су се књижевна и хуманистичка интересовања Стефана Лазаревића поклапала са интересовањем његовог канцелара, из чега произилази могућност да су се неки, а можда и сви наслови могли наћи у фонду Дворске библиотеке.

После споразума у Тати у мају 1426. године (склопљеног између угарског краља Жигмунда Луксембуршког и деспота Стефана Лазаревића), када је Београд враћен угарском краљу, фонд библиотеке је вероватно био пребачен у новоизграђену Смедеревску тврђаву (престоницу), где је био чуван до пада Деспотовине 1459. године. До данас није утвђено где се тачно налазила библиотека у унутрашњости Београдске тврђаве, али сачуване књиге дају слику културне и духовне неуништивости постојања, иако деспотовог двора више нема.

Осам векова Милешеве

Остружница – „ушће“ устанка

Живорад Јанковић

По доласку у Остружницу Вожд се осећа
и понаша као домаћин куће и околина га прихвата као таквог

Упрвим месецима устанка дogaђаји се одвијају независно у три основна устаничка жаришта – Подриње, Шумадија, Поморавље... Између ових делова скоро да нема праве везе. Судећи по сећањима Проте Матије Ненадовића земљом круже разне непроверене вести да се у појединим крајевима нешто дogaђа. Могућности и времена за проверу нема. За много збивања из тог периода Прота Матија је једини извор. Што он није записао као да се није ни десило.

Бутањем извора највише је по-гођено подручје источно од Мораве где се озбиљно радило али је остало ван писаних сведочења.

Битка код Манастира Чокешине и код Јагодине одвија се скоро истовремено, али између два бојишта нема повезаности и она не знају једно за друго.

После боја на Дрлупи и око Јагодине, Црни Ђорђе гонећи Кучук Алију од Јагодине према Београду, у Остружницу стиже пред сам Ускрс (24. априла). Треба подсетити да је бој на Чокешини био на Лазареву суботу, а истог дана Црни Ђорђе са Липара пише у Земун мајору Митезеру о свом успеху.

Тако се десило, као да се радило по неком плану, да се Црни Ђорђе као дотадашњи командант само централног дела земље, нађе најдомак Београда, будуће престонице, у време највећег хришћанског

празника. Први Ускрс устаничке Србије означава прави почетак ратовања, пошто се ту састају и упознају по први пут водећи људи са подручја целе београдске области захваћене побуном.

Тиме устанак престаје да буде ствар поједињих крајева и добија општи карактер успостављањем централне управе. Срећна је околност што се то десило природним током без икаквих потреса. Не поставља се питање водеће улоге Црног Ђорђа. Томе помаже чињеница да је централни део земље око Тополе први кренуо у буну тако да се сматрало природним то што се придавала водећа улога тој области и њеном предводнику.

По доласку у Остружницу Вожд се осећа и понаша као домаћин куће и околина га прихвата као таквог. На ледини се успоставља нова држава, а као њени центри се у то време помињу Остружница, Врачар, Топчићево... Повољна околност је што су то неутрална (ничија) места па се нико од народних првака у том моменту не осећа погођеним и подређеним. Долазак у Вождову Тополу се вероватно не би доживљавао тако.

Сматра се да скуп у Остружници траје од 24. априла до 3. маја. Што се тиче учесника највише је заступљена околина Београда и Тополе, а остали знатно мање, али ипак толико да се може рећи да су заступљени сви крајеви.

Састављају се писма упућена на различите адресе, у којима се моли да се у београдску област врати стање из времена пре узурпације власти од стране дахија. Праве се планови за заузимање Београда а затим се обраћа пре-косавским Србима по разним местима и моли за помоћ. Током маја, од земунских трговаца се тражи педесет хиљада гроша (око шест хиљада дуката): „Ми, цела Србија, никому другому не можемо захвалити, само Богу једному и господарима земунским, који су нас одма у почетку... што нам од потребе било.“ За помоћ у житу, брашну и новцу, устаници се обраћају и Србима у Темишвару и Трсту, где се тад налазио и Доситеј Обрадовић и својим примером давши половину скромне уштећевине, покренуо остале.

„Међутим дође мени писмо од Црног Ђорђа да дођем у овај и овај дан у Остружницу“. Овакав стил Проте подсећа на манир старих српских писаца кад свесно желе да избегну тачне називе било дана било места. Тако, на пример, поступа биограф Светога Саве. Млади принц жели да иде у лов или биограф неће да помене име места: „Господари моји, заповедите ми да идем на онај крај земље – рекавши име...“

Да се догађајима устанка придаје значај, сведочи и чињеница што позив Црнога Ђорђа упућен првацима да дођу на скупштину

оставља трага и у страним новинама: „Према једној заповести Карађорђевој, све нахијске старешине позване су да се окуне у главни стан под Београдом. Он сам дошао је преку че (21-ог априла) и позвани су да држе ратни савет.“

За рад Скупштине нарочито је значајан 3. мај, дан кад је састављено писмо руском изасланiku у Цариграду, Италијском. После детаљно побројаних невоља које снalaže Србе, говори се о земљи очишћеној од Турака и о двадесет пет хиљада наоружаних хришћана. Ту се помиње и писмо београдског митрополита упућено цариградском патријарху и пропраћено молбом да се саопште и султану.

Априла 24-ог Црни Ђорђе се састао са граничарским капетаном Стефаном Шајтинским и замолио га да Бечу пренесе жељу свога народа да дође под власт Аустрије. На први поглед, то је изгледало наивно, да се разговор о тако обиљним стварима води са једним капетаном. Али, тај поуздан Вожд ипак има неког ефекта: „И у Бечу су порасле симпатије за српску ствар, и Аустријски интернуције у Цариграду добије од бечког двора налог да интервенише на Порти у корист побуњених Срба.“

У оквиру овог окупљања дошло је у Земуну до сусрета устаничких и дахијских представника под покровитељством аустријског генерала Генеја. Поред тога што је тај сусрет сам по себи занимљив од значаја је да о њему постоји опис против Матије као учесника и уједно и званични акт састављен тим поводом. Два извора се и допуњују и искључују. Протино сведочење даје и улештану и поједностављену слику онакву каква је његовом сећању годила. Према акту реалност је опора. Није то разговор равноправних саговорника већ пре сучочење са окривљеним.

Са српске стране састанку присуствује шеснаест особа, углавном из ваљевске и крагујевачке области. Првих пет лица са спи-

ска играће велику улогу кроз цео устанак док ће остали током каснијег ратовања бити потпуно потиснути и ретко ће се наилазити на њихов помен.

Акт помиње и накнадни сусрет на молбу Црног Ђорђа, Симе Марковића и Јанка Катића, људи у које Црни Ђорђе има највише поверења и касније. Вредно је истаћи да ту већ нема Стanoјa Главаша. Још увек устанак није „целина“ кад Црни Ђорђе у другој фази води разговор само са својим људима. Без поменутог аустријског акта о томе се на основу српских извора не би знало.

Разлика у начину извештавања о разговорима у Земуну може се узети и као парадигма у процени односа сећања учесника и сведочења аката. Сећање је непоуздано, подлеже променама услед заборава па и утицајима са стране. Акт представља снимак једног момента и фиксира га. То не мора да значи да је у односу на реалност потпуно сигуран или иссрпан.

Са српске стране сећање Проте Матије као учесника у овом догађају представља главни извор док остали наративни извори само преносе посредна сведочења. Занимљиво је да Прота добро памти број учесника са супротне стране док се састав устаничке депутатије своди само на три човека. Затим он догађај смешта у Велику недељу, пре Ускrsa, док се према акту зна да је то било недељу дана касније. Значајно је то истаћи како „сећање“ учесника уме да вара и кад су у питању тако изразите одреднице као што су време пре или после Ускrsa.

За Проту а потом и за остале Србе од ових разговора остаје у сећању понашање Јанка Катића који тако постаје главни актер догађаја, те баца у засенак присуство и улогу и швапског генерала Генеја. Са друге стране, састављачи акта нису сматрали за потребно да епизоду са Катићем уопште помену. Пажња је усмерена на сасвим другу страну: „Његова Екселенција је увидела да је узалудан сваки даљи рад и

Портрет Карађорђа,
рад Павла Паје Јовановића

утолико је превидела да је неопходно пресецати и завршавати преговоре“. Тако се Прота овде више појављује као приповедач, који по општој оцени Вука Караџића „намешта“ ствари, него као сведок.

О другој фази преговора изгледа да Прота, самим тим ни остали српски извори, није знао. Са српске стране учествују Црни Ђорђе, Сима и Јанко. Тако се може рећи да је Јанко „звезда“ целог догађаја. Казивачи су одмерени кад говоре о његовој улози у припремама устанка. Он се не помиње много. За време сече кнезова Турцима је био недоступан а не зна се ни да ли су га тражили. Сада Јанко стиже у круг водећих и у њему ће остати све до своје „наивне“ погибије 1806. године у дане пред Мишарску битку.

Иначе, преговори у Земуну су унапред били осуђени на неуспех. Са српске стране, ту су водећи људи чија реч би могла да осигура остварење договореног. Од Турака присутне су потпуно споредне особе, те и да су разговори били сасвим у повољном правцу то не би значило много, јер не обавезује дахије који одлучују.

Из старог Православља

Одговор читоцу из Нештина

Да ли је материја вечна?

НИЈЕ ВЕЧНА! СТВОРЕ-
НА ЈЕ! Да сте читали ре-
довно наше бројеве „Пра-
вославља“, могли сте наћи
образложење таквог одго-
вора на пример у бр. 20.
стр 8. Ипак, пошто видим
да Вас је студент збунио
својим излагањем, покуша-
ћу своју горњу тврђњу да
образложим.

Променљивост материје

Радиоактивне материје

Постоје материје чије је језgro врло богато протонима, па се зато оне саме од себе распадају, као на пример радиум и уран, све док се не претворе у олово. Тај процес распадања је равномеран и ничим се не може убрзати или успорити. На основу те појаве радиоактивности научници израчунавају старост васионе Додуше у тим прорачунима старости васионе научници нису једногласни. Неки налазе да је васиона стара 6, други 7 а највише 10 милијарди година.

За нас је свеједно ко је од њих у праву. Нек је васина стara и милијарду милијарди година, она у сваком случају има свој почетак, па дакле није вечна.

Дематеријализација материје

Постоји још једна појава у природи која сведочи против вечности материје. То је дематеријализација. Звезде троше своју материју претварајући је у енергију. На основу те чињенице следи закључак да материја не може бити вечна, јер када би се тај процес претварања материје у енергију развијао од вечності, он би одавно био приведен крају.

Ето, због тих чињеница можете данас наћи скоро у свакој астрономији или физици прорачунавања

старости висионе, а тиме је нехотично признат и њен почетак.

Састав материје

Материја се састоји из атома. Атом није недељив, као што се раније мислило, него се може разбити. И тај разбијени атом није више материја у оном класичном физичко-хемијском смислу речи, баш као што ни молекул воде није више вода када електролизом раставите на водоник и кисеоник.

Атом је састављен из атомског језгра и електрона који око њега круже. Електрони су негативно наелектрисани делићи, а језгро је састављено из протона и неутрона. Протони су позитивно наелектрисане честице, а неутрони су електрично неутралне честице.

Свако зна да се негатив-

но и позитивно наелектрисане честице привлаче, а истовремено наелектрисане, позитивна са позитивном, негативна са негативном, не само што се не привлаче, него се одбијају. Неутралне честице нити се привлаче нити се одбијају. То је природни закон.

А, где, у језгру атома, тај је природни закон са-
владан, порочен! Ту се узајамно привлаче протони
и неутрони, иако су ови последњи неутрални. Па
чак, ту се узајамно привлаче и сами протони, иако
би требало по природном закону да се узајамно
одбирају.

Према томе, материја је у својој основи нешто најприродније на свету. Она својом суштином пркоси природним законима!

А ако је тако, а јесте тако, она онда није могла настати спонтано сама од себе. Она је производ једне силе која је јача и од природног закона о електричитету. И то је дне разумне силе која не само што може, него и уме да конструише атом, ту величанствену грађевину сличну Сунчевом систему.

Ми се тој свемоћној и премудрој сили дивимо и обожавамо је. Она је свесна и разумна. Она је моћна и силна. Ми је зовемо Бог!

• • •

Др Лазар Милин

Православље – новине Српске Патријаршије, година II, број 33, Београд, 1. август 1968. године, страна 11.

Љубомир Дурковић

Пљевља и Манастир Света Тројица

(борба против расрбљивања до ослобођења од Турака 1912. године)

Београд, 2012, 1441 стр.; 24 см

Недовршен посао

Синтагма „недовршени посао“ може се овде више струкно схватити. Књига пред нама представља животно дело великог и неуморног прегаоца у изучавању историје овога народа. У сталном напору и трагању током свог лично дугог живота (1907–1997) настојао је да рад учини што потпунијим. Стигла је и смрт, а спис је остао недовршен. Са радом на њему стао је, по сопственом исказу, 1993. године. О недовршности у овом случају може се говорити у више равни...

Манастир Света Тројица Пљевљска за народног певача је задужбина Немањића: „Тројица преbijела цркву“. Градња манастира од Немањића усвојена је и касније: „Света Тројица – храм Сопштвија Светога Духа, задужбина Немањића“. За путописце из ранијих векова остало је скоро непознат и тако мало привлачио пажњу, све до друге половине десетнаестог века, откад почиње стално и све веће интересовање истраживача.

Кад се помиње ова светиња одмах се помисли на њену збирку старе рукописне и штампане књиге, која стаје у ред са оном из светогорског Манастира Хиландар и Манастира Дечани, које се одликују континуитетом живота. Довољно је само поменути *Пљевљски синодик* православља, где се налази више од половине података за првих пет деценија живота самосталне Српске Архиепископије, пошто једино он даје список епархија и распоред епископа коме се може веровати. Једино ту су сачувани листови

коректуре из друге милешевске штампарије, која је радила 1557, значи у години обнове Пећке Патријаршије. Иначе, тај простор је познат појакој традицији примени штампарске вештине у пројеву половини шеснаестог века.

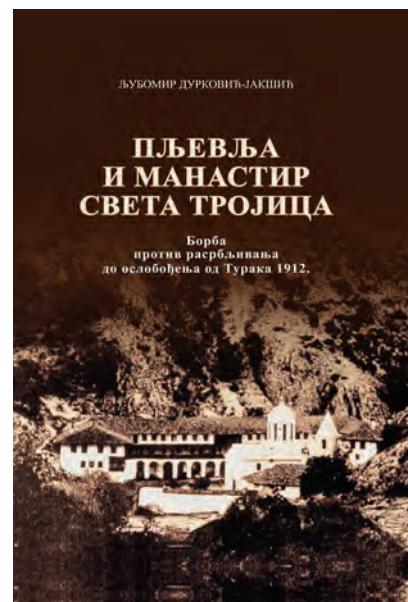
Срби су највећи страдалници у поређењу са свим другим народима, по целији турској империји. Али, никде одрођавање (расрбљивање) није као овде имало такав облик. Презрени од правих Турака, потурчени Срби се вековима доказују на штету својих хришћанских сународника. „Ти исламизовани Срби су се расрбили, поштурчили под Турцима као окупатором, одростили, одрекли се српској имена, свога корена – порекла и свега што подсећа на њега, затрпали памћење, па су се тако приказивали до 1912. само Турцима...“.

Ту спада и забрана коришћења српског имена и његова замена изразом „Рум“. Слично се чини и на простору под управом Беча, где се уместо о Србима редовно говори о „Илирима“. Вековима по званичним актима бечке државе не може се наићи на помен Срба. Та чињеница се занемарује – отуда и одсуство равнотеже при расуђивању.

Нигде се као овде не осећа значај и коб неуспеха државе Црног Ђорђа настале кроз устанак и деценијску борбу за њено очување.

Тако, и када се разматрају последице неке значајније битке – пример овог простора је сличан – тамо где је стао 1809. године Црни Ђорђе са својим ослободиоцима – услед чегарског полома. Нова српска војска је стигла у Рас тек после 103 године. Није случајно што се на том правцу ратовања нашао лично Вожд, јер је тај фронт оцењен као најтежи. Да је план устаника из те године остварен – предвиђања су била потпуно у оквирима могућег – то би донело већи преокрет у историји Европе него Балкански рат 1912. године.

Знаменити Милан Милићевић је далеко пре ослобођања ове области рекао како је Турска земља – сила – која саму себе једе. Била је

то још увек велика империја која има доста времена за умирање. Када нека држава доспе у такво стање тешко је и помислити каква судбина снalaзи оне њене поданике предодређене да носе све терете и неправде њеног постојања.

Други великан, Јован Цвијић стражује од уношења туђих идеја и интереса, али не само да се од тога није могло побећи, већ се код нас десило сасвим супротно. Нико не уме да обрадује своје душмане као што то знају Срби.

„Свестан сам тога да сам учнио несавршени почетак за савршено дело...“ При том, аутор није мислио само на вредност садржаја књиге.

Тема књиге је и процес расрбљивања до 1912. године. Аутор је био у прилици да својим очима гледа како се у потоњим деценијама на томе и више „успело“ неголи кроз раније векове. Ипак, Господ га је на време позвао себи да не гледа оно најгоре. О недовршности говори и сам крај књиге, где се само дотичу епизоде из 1915. и 1941. године, кад *домаћи муслимани* на српском језику добро дошлијом поздрављају долазак окупатора као „ослободиоца“. И ту није крај...

„Пишући овај рад, настојао сам да чврсто држим левом руком срце, а у десној руци оловку и не дојзволим срцу да на њега се учини уцена ма са које стране...“.

Живорад Јанковић

Литургијски приручник за особе са оштећеним слухом

„Литургијски приручник за особе са оштећеним слухом“, који је са благословом Његовог Преосвештенства Епископа нишког Господина др Јована издала Епархија нишка, настао је као помоћно средство за оне који желе узети учешћа у Светој Литургији која би била служена језиком геста. Оваква богослужења су новост у СПЦ, али нису новина у Православљу и присутна су више десетина година у неким другим помесним Црквама па је та пракса делимично и консултована при неким недоумицама у изради овог приручника.

Сам ДВД траје 78 минута и подељен је у два поглавља. Прво поглавље обухвата око 400 појмова које текст Литургије Светог Јована Златоустог садржи и још неких који би се у одређеном контексту могли употребити на самом богослужењу. Поред гестова који су стандардни у гестовном говору у Србији појављују се и гестови за појмове са којима ће се глуви и наглавви људи по први пут срести. Стручни консултант за гестовни говор при осмишљавању ових нових гестова био је господин Милосав Јовановић, председник Савеза глувих и наглавних Србије, а са теолошке стране је то био ђакон Огњен Станковић, теолог и вишегодишњи вероучитељ Специјалне школе са домом ученика „Бубањ“ у Нишу. У том послу трудили су се да што мање „измишљају“ нове гестове већ да се колико год је то могуће користе већ постојећим изразима и њиховим комбиновањем.

Друго поглавље предочава како би таква Литургија у пракси могла изгледати и приказује у сегментима готово целу Свету Литургију. Укратко, овај ДВД садржи све оно што је, релативно

искусном преводиоцу, довољно како би Свету Службу учинио разумљивом глувом човеку, у мери у којој ову Тајну над тајнама могу објаснити речи и појмови. Као демонстратор гестовног говора у овом поглављу се поред ђакона Огњена појављује иprotoјереј Ненад Микић, парох „Куће глувих“ у Нишу, од кога је, као од ревносног пастира, сама идеја оприсутњивања оваквих Богослужења у СПЦ и потекла.

Информашивна служба
Епархије нишке

Борислав Новаковић Социологија религије Слободана Јовановића

Службени Гласник, Београд
2011, 155 стр.

Бранислав Петронијевић је, говорећи о значајном српском филозофу Божи Кнежевићу, записао да се велики филозофи само *по несрећи* рађају у „малим народи-

ма“. Да је Петронијевић у праву доказује судбина водећег српског интелектуалаца из прве половине двадесетог столећа – професора др Слободана Јовановића. Неважне су конкретне околности, значајно је да овдашња средина није била у стању да издржи такву интелектуалну величину – њему је било суђено да буде прогнан... Но, није сада прилика да се говори о животном путу и Јовановићевој заоставштини у целини, овде ћемо скренuti пажњу само на један његов важан допринос академском животу у Србији (тј. Југославији) који је данас мање познат и широј и стручној јавности. Наиме, зна се да је он немерљиво доприносио, између остalog, и утемељивању и развоју социологије код нас, али се не зна да је пресудно утицао на конституисање социологије религије у Србији. Слободан Јовановић је, заједно са професором Ђорђем Тасићем, најзаслужнији за увођење социологије у наставни програм београдског Правног факултета, али је, опет скупа с њим, и пионир када је реч о бављењу поменутом социолошком под-дисциплином. Тасића је прерана смрт спречила да уради више на том пољу – колико нам је познато, успео је да објави тек неколико краћих есеја, пре него што ће бити ухапшен од стране нациста и стрељан на Бањици 1943. године. Јовановић је имао више среће. Пре емигрирања успео је доста тога да уради у области социологије религије, а најважније је, свакако, објављивање предавања која је држао

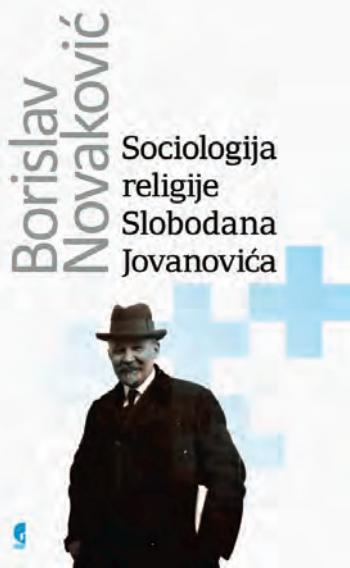

Нова књига у издању ОТАЧНИКА

Александар Шмеман
Евхаристијско богословље
Београд 2011, 224 стр.

Зборник садржи једанаест ауторских огледа, као и обимну студију на тему евхаристијске теологије оца Александра.

Књигу по сајамској ценi можете поручити на тел. 0112447860; моб. 0668887654 или e-mail: otacnik@gmail.com

докторантима Правног факултета [= *Социологија религије*, две свеске, Београд 1938]. У то доба, као што је познато, социологија религије је била, да се послужимо Јовановићевим речима, „млада и у ствари немачка наука“, дакле, тек је почела да се развија и најважније представнике је имала у немачком говорном подручју.

„Само је Слободан Јовановић имао интелектуални замах, социолошку културу и обавештеност да ондашњу југословенску и српску научну јавност, у форми озбиљног теоријског дела, упозна с новом области социолошких истраживања – социологијом религије.“ Наведена оцена припада Бориславу Новаковићу, аутору до сада једине систематске студије Јовановићевог бављења социологијом религије, – заправо реч је о његовом магистарском раду, одбрањеном и публикованом прошле године. Новаковић је овим радом намеравао, – а мишљења смо да је у томе и успео – да умањи „јаз између огромног теоријског доприноса који са собом носи интелектуални ангажман Слободана Јовановића и релативно скромног броја радова, анализа и студија које баштине то значајно дело“. Борислав Новаковић је прегледно и доследно, са изузетним аналитичким даром, изложио Јовановићеве базичне ста-

вове који се тичу основних претпоставки и метода социологије религије, као и односа политичке социологије и социологије религије. Такође је посветио и значајан простор критичкој анализи Јовановићевог читања и вредновања ставова Карла Маркса и Макса Вебера. Новаковићева књига је написана веома лепим и читким језиком, чиме се аутор у многоме приближио самом Јовановићу који је био одличан стилиста (и томе је Новаковић посветио једно поглавље у уводном делу своје студије). Узгред, аутор је можда требало да се позабави и Јовановићевим читањем Ернеста Трелча, познатог социолога религије, чију социологију хришћанства Јовановић излаже у другој свесци *Социологије религије* [стр. 23–83 у првом изд. из 1938. године]. Но, и упркос томе, књига је вредна пажње јер, између осталог, подсећа на заборављене (а важне!) почетке једне научне дисциплине у Србији. Губитак континуитета опструира наш научни развој, јер свака генерација почиње истраживања поново, тако се „тапка уместу“ и онемогућава постизање значајнијих резултата, посебно у хуманистичким наукама. У социологији религије је тај застој баш видљив, стога је упознавање са историјатом бављења њоме у Србији од немале важности.

Блајоје Пантелић

О. Павле Гумеров Породични конфликти: пре- вентива и лечење

– из перспективе
православног свештеника

[са руског прев. Наташа Јефтић]

Епархија бихаћко-петровачка,
Манастир Клисина 2012.

У издању Манастира Клисина,
са благословом Његовог Преос-

ПОРОДИЧНИ КОНФЛИКТИ

ПРЕВЕНТИВА И ЛЕЧЕЊЕ
из перспективе православног свештеника

СВЕШТЕНИК ПАВЛЕ ГУМЕРОВ

вештенства Епископа бихаћко-петровачког Господина Хризостома из штампе је изашла још једна књига руског свештеника Павла Гумерова, под називом „Породични конфликти: превентива и лечење – из перспективе православног свештеника“, у којој се објашњавају узроци савремених породичних конфликтата, те се нуде рјешења за превазилажење истих у духу Православне вјере.

Књига је писана из перспективе православног свештеника и обилује мноштвом примјера из свакодневног живота, у којем се сусрећу наизглед непомирљиви карактери, испреплетани различитим жељама и хтијењима, а прожети потребом за очувањем сопственог идентитета. У свој сложености савремене породичне проблематике, свештеник Гумеров истиче неопходност љубави, која мора и може подстаки православну породицу на очување и узрастање, како би и Црква Христова засијала у свој својој пуноћи, јер је породица – Црква у малом.

Писана једноставним језиком, разумљива и јасна, ова књига представља својеврсни приручник за превладавање наизглед тешких породичних конфликтата, те је стога препоручујемо свакој православној породици.

Милош Ернаућ

Милан Д. Јанковић

Свети Николај Српски – на изворима охридских созерцања

Београд 2012, 496 стр.

Прочитали смо једну књигу прошојереја-ставрофора Милана Д. Јанковића, дугогодишњег Главног секретара Светог архијерејског синода. Прота Мића, како га зову они који га познају, познат је читалачкој публици, јер је аутор више књига које говоре о знаменитим личностима и догађајима из историје наше Цркве. Ово његово најновије дело је различито по концепцији и садржају од свих претходних дела и бави се *српским созерцањима* Светог владике Николаја.

Овом књигом је кренуо путем којим је први код нас пошао Свети Владика Николај, који се први у свом *Охридском јролоју* – поред описа житија светитеља, бавио *созерцањима и расуђивањима*. Прота Мића сада то исто чини. Иако за себе скромно каже да нема превелики фонд знања, свако ко буде ову књигу прочитао видеће да то није тако. Аутор врло стручно води читаоце кроз цео годишњи круг дајући тумачења и објашњења везана, како за личности и догађаје из Старог и Новог Завета, тако и из историје Цркве. Читајући ову књигу, поново се упознајемо са библијском историјом, од стварања света па надаље, све до силаска Светога Духа на апостоле на дан Педесетнице, али сада на један други начин. Све је поткрепљено созерцањима Светог Владике Николаја из његовог *Охридској јролоји*, текстовима из *Молитава на језеру*, из *Омилија*. Али, то није све. Аутор наводи и размишљања и тумачења још једног великане из нашег рода, *Прејогодбогот оца Јустинија Белијског*, позивајући се, пре свега, на његову *Доиматику*. Свима је познато шта је значило, и шта и данас значи, његово непрева-зићено дело *Православна доиматика*,

јер је отац Јустин један од највећих доктата Православне Цркве у 20. веку. Ако томе додамо и његово тумачење текстова из јеванђеља, која прота Мића такође наводи, онда је слика још потпунија.

Ова књига добија на значају и по томе што прота Мића, тумачећи многе догађаје из Старог и Новог Завета, наводи – и са њима повезује – примере из живота нашег народа, да би показао како су Божија истина, правда и закон, мерило за све и свакога у свим временима.

Хвала проти Мићи на овом делу, јер нас је упутио на размишљање о нама самима и о нашем животу. Он следује примерима великих претходника из његовог краја, а то су: Свети Владика Николај и Преподобни отац Јустин. Манастири Лелић и Ђелије, где почивају њихове мошти, светила су која су обасјавала, и данас обасјавају, пут свима који следују за Христом.

Та светила су дала нашој Цркви неколико епископа, велики број свештеника и монаха, који су – њима надахнути – проповедали са великим жаром и љубављу нашем народу. Тако је било и у прошлним тешким временима, а тако је и данас у нашем времену, које такође није лако.

Проти Мићи хвала на овој књизи и нека Господ подари свако добро њему и његовој породици.

*Прошојереј-ставрофор
гр Драјан Н. Прошић*

Патријарх Вартоломеј

ТУРСКА Самит на Халки

На острву које данас носи назив Хејбелиада, у близини Истамбула, у историјској богословској школи на Халки, Његова Свесветост Патријарх константинопољски Вартоломеј I ће бити домаћин још једног Самита на тему глобалне одговорности и еколошке одрживости. Самит ће бити одржан од 18–20. јуна, у сусрет Конференцији Уједињених Нација о одрживом развоју која ће бити одржана у другој половини јуна у Рио де Жанеиру и окупиће значајна светска имена међу којима ће бити велики број активиста, научника, новинара, богослова и академика. Самит на Халки је организован у сарадњи са Универзитетом у Јужном Новом Хемширу. Како наводи председник овог Универзитета, Пол Лебланк, „овај Самит је изванредна прилика да се окупе неки од највећих светских умова и да истраже кључну улогу вредности – било да су оне дефинисане као етика или као духовност или као религија – како би спасли планету на којој је због климатских промена за које је човек одговоран све теже живети“. На овогодишњем самиту ће бити обраћене три значајне и за стање у којем се наша планета данас налази кључне теме: биодиверзитет и очување, енергија и

климатске промене и друштвена одговорност и одрживост. Више информација о овом догађају на www.halkisummit.org.

БОЦВАНА

Први грчки епископ

Почетком јуна је у Боцвани, држави која се налази на југу афричког континента, на свечаности којој је присуствовао велики број епископа из Африке, Грчке и читаве Европе, на епископски престо ове недавно основане грчке православне епархије постављен први епископ.

Патријарх Александријски и све Африке Теодор II је 1. јуна стигао у Боцвану и већ следећег дана је у Англиканској катедрали у граду Габорону за архијереја Боцване поставио Епископа Генадија. У претходне две године, Епископ Генадије је активно учествовао у ширењу грчке православне мисије у овој земљи. Приликом постављења је истакао да је сада најважније да се у Боцвани гради црква. Као један од својих планова навео је и изградњу здравственог центра и апотеке у сарадњи са лекарима и медицинским особљем из Велике Британије, Канаде, Норвешке, Украјине и других земаља.

Локалне власти су ову грчку православну епархију признале у јулу 2011. године а од тада је већ потписано неколико меморандума о сарадњи са локалном Англиканском црквом и другим деноминацијама како би заједно спроводили у дело различите хуманитарне и медицинске програме и како би подржали рад болнице Часног Крста која је специјализована за пружање помоћи деци оболелој од сиде а која живе у Боцвани и Јужној Африци.

Током свог боравка у Боцвани, Патријарх Теодор II се састао са председником ове афричке државе као и са представницима православних заједница. Посетио је дечије болнице и освештао место на којем ће бити изграђе-

на прва грчка православна црква у Боцвани.

ГВАТЕМАЛА

Помоћ за сиротиште

Од 31. маја до 7. јуна, тим студената и професора са Академије Св. Владимира, предвођен протојерејем Чадом Хатфилдом, посетио је Гватемалу како би пружио конкретну помоћ једном сиротишту у тој централно-америчкој држави. Они су свесрдно учествовали у тешком подухвату да се овај дом за незбринуту децу премести из опасне зоне главног града Гватемале у којој харају криминалне банде, у Хонар Сан Мигел, ново сиротиште на планини ван града.

Отац Хатфилд каже да се ради о првој мисији тог типа коју је организовала Академија Св. Владимира из Њујорка. Задатак ове мисије је био првенствено да се децији кревети спакују и транспортују у нове просторије у новом дому на планини.

„Овај подухват су подржали људи из читаве Северне Америке а чланови тима који је био у Гватемали су сами сакупили новац за своје трошкове. Поред тога, успели смо да сакупимо и додатна финансијска средства која ћемо дати као помоћ монахињама у дому када се почетком 2013. године буду сасвим преселили у нове зграде“, додао је отац Хатфилд.

Извор: <http://www.svots.edu>

СЛОВАЧКА

Конференција о Св. Николи Кавасили

На православном богословском факултету у Прешову ће 9. окто-

бра, као део једног истраживачког пројекта, бити одржана конференција о Св. Николи Кавасили. Тема конференције ће бити „Проблем богословља, мистицизма и човекољубља“. Ова међународна академска конференција ће бити посвећена обележавању 620. годишњице од смрти Св. Николе Кавасиле.

Циљ конференције ће бити упознавање академске публике са постигнућима у бројним академским дисциплинама. Тематски, конференција ће обухватити живот и дело Св. Николе Кавасиле али и шире области као што су богословље, философија, религија, историографија, етика, психологија, педагогија и њихов однос са духовношћу, мистицизмом и човекољубљем. Конференција ће моћи да се прати на словачком, чешком, руском, пољском и енглеском језику.

Извор: <http://www.bogoslov.ru>

ДАНСКА

Конференција о Оригену

На Универзитету у Орхусу, другом по величини граду у Данској, у периоду од 26. до 31. августа 2013. године ће бити одржана конференција на тему „Origeniana Undecima: Ориген и оригенизам у западној мисли“.

Тема конференције ће обухватити велики број подтема као што су рецепција Оригена и оригенизам у философији и богословљу од трећег и четвртог до средњег века али и у 20. веку, затим филолошки аспект Оригенових текстова али и употреба и одбацивање Оригенових егзегетских начела.

Организатор конференције је Андерс-Кристијан Јакобсен са катедре са систематско богословље Универзитета у Орхусу.

<http://conferences.au.dk/origeniana/>

ВАЉЕВО

Састанак са директорима школа

У уторак 29. маја 2012. г., у Манастиру Лелић одржан је, трећу годину за редом, састанак Епископа ваљевског Г. Милутина са директорима основних и средњих школа са територије Епархије ваљевске. Састанку су поред Владике Милутина и више од четрдесет директора средњих и основних школа, присуствовали Архимандрит Авакум, домаћин скупа и игуман Манастира Лелић, гђа Снежана Павловић испред Министарства просвете и науке, Верољуб Лазаревић, начелник Школске управе Ваљево и други.

Владика Милутин је поздрављајући присутне између осталог рекао да јеванђелско проповедање и живљење не искључују световно знање и образовање, већ напротив, подразумевају га. Црква и школа нису супротстављене једна другој, поготово ако имамо на уму да је кроз нашу историју веома често Црква била носилац просвете. Сарадња Цркве и школе мора се огледати пре свега у складним односима директора и вероучитеља, констатовао је Преосвештенини Владика Милутин.

Испред Министарства просвете и науке окупљенима се обратила гђа Снежана Павловић. Она је говорила о проблемима са којима се суочавају и вероучитељи и директори школа. Директор је одговорна личност која мора водити бригу о свим својим колегама и старати се да имају одговарајући број наставних часова. Страх од губитка посла је данас, више него икада, постао примарни страх ве-

ћине људи. С друге стране, борба за радна места не сме никако бити на уштрб неких других, најчешће изборних предмета, рекла је гђа Павловић.

Дарко Ђурђевић, вероучитељ

Извор: Епархија ваљевска

БЕОГРАД

Војна гимназија - 36. класа

У свечаној сали Војне академије 2. јуна 2012. г. је уприличена свечаност поводом завршетка школовања још једне генерације ученика Војне гимназије. У својству председника Одбора за верску наставу Архиепископије београдско-карловачке, свечаности је присуствовао Његово Преосвештеноство Епископ хвостански Г. Атанасије.

Ово је друга генерација војних гимназијалца који су током школовања имали могућност да прате и наставу Православног катихизиса. Захваљујући успостављеној сарадњи између београдског Одбора за верску наставу и Војне академије и Војне гимназије, ученици 36. класе су протекле 4 године са својим вероучитељем обишли многе светиње у склопу поклоничких путовања: Студеницу, Острог, Хиландар и Свету Гору ...

У свему овоме су несебичну помоћ пружали епископи и манастирске монашке заједнице који

су будућим српским официрима широм отварали врата.

Свештеник Јован Бабић

Духовски празници

Мостар – У недељу, 3. јуна 2012. године, прослављена је Света Педесетница – Тројичиндан, када су се поново зачула звона са Саборног храма у Мостару након две десетије. Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ захумско-херцеговачки Г. Григорије уз саслужење игумана житомислићког Данила, игумана тврдошког Саве, протојереја-ставрофора Алексе Зубца, као и целокупног свештенства мостарско-неретванској намесништва.

Литургијско славље увеличали су хорови Православног богословског факултета из Београда и Богословије Светог Кирила и Методија из Призрена.

Вупертал – Света Педесетница је свечано прослављена и у храму Рођења Пресвете Богородице у Вуперталу, где је Његово Преосвештеноство Епископ средњоевропски Г. Константин служио Свету Архијерејску Литургију. Црквена општина у Вуперталу основана је 1992. г., издавањем из састава ЦО у Диселдорфу. На територији ове Црквене општине борави око 8.000 чланова Српске Православне Цркве.

Озерковићи – Његово Високопреосвештено Митрополит дабробосански Г. Николај служио је на празник Силаска Светог Духа Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Свете Тројице у Озерковићима код Сокоца. Овај празник је и слава манастира, па је после Литургије кренула литија око храма, освештано је славско жито и преломљен славски колач.

Винковци – И винковачка парохија је свечано обележила празнике – Божанственом Литургијом коју су служили протојереј-ставрофор Душан Колунцић, парох Предраг Азап и протонаomesник Миљен Илић из Тења.

Параћин – На празник Силасак Светог Духа на Апостоле, дан храмовне славе Цркве Св. Тројице у Параћину, у порти препунујо верника, свечано је дочекан Епископ браничевско-пожаревачки Г. Игњатије (Мидић). Пред почетак служења Свете Литургије Владика Игњатије је у броду цркве преломио славски колач са домаћином славе породицом Тодоровић. **Војислав Руђић**

Мелбурн – Саборна црква Свете Тројице у Брансвику (Мелбурн) прославила је славу Светом Архијерејском Литургијом којом је началствовао Његово Преосвештенство Епископ аустралијско-новозеландски Г. Иринеј, уз саслуживање старешине храмаprotoјереја-ставрофора Мирослава Поповића, protoјереја-ставрофора Петра Дамњановића, protонамесника Владислава Шиповца, и ђакона Петра Мракића и Веселина Сворџана.

Нови Сад – Празник Свете Педесетнице свечано је прослављен и у Новом Саду. У Светогеоргијевском храму литургијским сабрањем је началствовао Његово Преосвештенство Епископ бачки Иринеј.

ЛОНДОН

Светосавско звонце

У оквиру обележавања 50 година постојања и рада Црквене недељне школе „Свети Сава“ у Лондону, *Светосавско звонце* је 1. јуна са благословом Епископа бачког Г. Иринеја, члана Светог Синода задуженог за рад Информативно-издавачке установе СПЦ и надлежног Епископа британско-скандинавског Г. Доситеја, наступило у великој сали Дома Св. Владике Николаја са представом: „Мали час историје – Ми смо њихови потомци“ коју је извео глумац Тихомир Арсић, заједно са дечјим хором ове школе „Савинац“.

Црквена недељна школа је основана маја месеца 1962. г., са благословом надлежног пароха проте Милоја Николића. Генерације деце рођене у Енглеској стасавале су у њој учећи српски језик и ћирилично писмо, читајући дела српских писаца и усвајајући православни катехизис, историју, обичаје и дух традиције српског народа.

Рад ове школе презентовали су ћаци нижих разреда кроз мали драмски комад „Љуби ближњега свога“. Програм је употпуњен сплетом српских игара, које су извели чланови групе фолклорног ансамбла „Растко“.

Пред публиком, која је свечану салу испунила до последњег места, гђа Радмила Мишев, гл. и одговорни уредник *Звонца*, представила је часопис, а Димитрије Стикић, шеф маркетинга, приказао је активности и пројекте који су реализовани у оквиру мисије коју ово званично гласило СПЦ за децу врши у свом раду. *Звонце* је презентовало и своје двојезично издање на српском и енглеском језику, намењено деци која живе и образују се при нашим црквеним општинама у земљама енглеског говорног подручја.

Извор: Светосавско звонце

Стројиће – У парохији стројићкој на Јањској висоравни и ове године је посебно молитвено било на Духовски понедељак. У цркви Рођења Пресвете Богородице у Стројицама Његово Преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки Г. Хризостом служио је Свету Литургију уз саслужење protoјереја Чедомира Арамбashića – пароха стројичког и protoјереја Радослава Станковића – пароха бабићког. Благочестиве Јањане који су у потпуности испунили цркву у појању су предводили студенти Богословског факултета са монахињама из Манастира Гомионице.

Брезојевица – Манастир Брезојевица код Плава прославио је у недељу 3. јуна на празник Силаска Светог Духа на Апостоле сво-

ју славу. Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије уз саслужење јеромонаха Георгија, игумана манастира, оца Епифанија, игумана Манастира Златеш, јереја Жељана Савића, пароха горњеполимског и гусињског, јеромонаха Антонија и јерођакона Агапита, сабраће Манастира Ђурђеви Ступови.

Далмација – Празник Свете Педесетнице свечано је прослављен и у свим црквеним општинама и манастирима Епархије далматинске. Његово Преосвештенство Епископ далматински Г. Фотије служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборној цркви у Шибенику. После Свете Литургије, по традицији су читане

Духовске молитве, док су верници плели венчиће од смиља – што је симбол обнове читаве творевине благодаћу Светога Духа.

Гацко – У Гацку је веома свечано прослављен овај велики хришћански празник – дан када Саборни храм и Општина Гацко молитвено прослављају своју крсну славу. Светом Архијерејском Литургијом началствовао је Владика Атанасије Јевтић, уз саслужење више свештеника и учешће великог броја православних хришћана.

Херцеговина – Вечерњим богослужењем, које су служилиprotoјереји-ставрофори: Миленко Спремо и Милутин Андрић и свештеници Милан Унковић и Синиша Шаренац, почeo је Тројичиндански сabor у Манастиру Добрићево. Након Литургије, коју је служио отац Синиша Шаренац, уприличен је богат културни и такмичарски програм у коме су учешће узеле билећке фолклорне и певачке групе. Светом Литургијом, литијом, ломљењем славског колача и пригодним програмом обележен је Тројичиндан – крсна слава храма у Кифином Селу код Невесиња. Више од једног века Тројичиндански сabor на Дреновику окупљао је становнике Невесиња и суседних општина и био највећи народни сabor у невесињској општини.

Младиковине – Његово Преосвештенство Епископ зворничко-тузлански Г. Василије служио је на Духовски уторак Свету Архијерејску Литургију у Храму Покрова Пресвете Богородице у Младиковинама. Након Свете Литургије служен је парастос погинулим борцима.

Лешје – На Духовски уторак у посету Манастиру Покрова Пресвете Богородице дошао је Епископ крушевачки Г. Давид (Пејровић). По лепом и сунчаном времену порта је била пуна верника који су дочекали Епископа. Владика Давид је уз саслужење четворице презвитера и тројице ћакона у Цркви Св. Јована Богослова служио Свету Литургију.

Бојислав Рујић

Охajo – Његово Преосвештенство Епископ источноамерички Г. Митрофан на Тројичиндан, поводом парохијске славе, служио је Свету Архијерејску Литургију у Јангстоуну.

Лесковац – Другог дана празника Духова Преосвећени Епископ нишки др Јован је посетио Лесковац и поводом градске славе у Храму Свете Тројице са свештенством града Лесковца служио Свету Архијерејску Литургију. Потом је уследила литија улицама града, на крају које је уз храм поред записа пререзан славски колач.

Косово и Метохија – Са благословом Епископа рашко-призренског Г. Теодосија, монаси Манастира Дечани служили су Свету Литургију на празник Педесетнице на рушевинама Манастира Свете Тројице код Суве Реке. Тринаест је година од када је манастир срушен, а од прошле године је са благословом Еписко-

па обновљено служење Свете Литургије и слављење манастирске славе Свете Тројице. На Светој Литургији, коју је служио јеромонах Петар са двојицом дечанских монаха, окупило се преко стотину верника, већином расељених људи из оближњег села Мушутиште, који су до манастира дошли под полицијском пратњом.

БЕОГРАД

Плакета

Факултета безбедности

У петак, 8. јуна 2012. г., на свечаности поводом Дана Факултета безбедности, која је одржана у великој сали Ректората Универзитета у Београду, декан Факултета др Владимир Цветковић уручио је посебну плакету Његовом Преосвештенству Епископу липљанској Г. Јовану (Ћулибрку) за посебан допринос развоју Факултета и студија безбедности уопште.

БЕОГРАД

Забрањен „Образ“

У уторак, 12. јуна 2012. г. Уставни суд Србије забранио је деловање ултрасдесничарског удружења „Отачествени покрет Образ“, које су у јавности често – а без иаквих оправданих разлога – повезивали са Српском Православном Црквом.

Забрану је тражило Републичко јавно тужилаштво, јер Образ „својим деловањем угрожава темељне принципе демократије и зато је забрана те организације оправдана и у складу са Конвенцијом УН о укидању дискриминације“.

„Оваква одлука шаље веома снажну поруку да је заштита људских права и грађанских слобода у Републици Србији неприкосновена“, рекао је за Танjug портпарол тужилашства Томо Зорић.

Уставни суд Србије је такође, прошле године у јуну, забранио деловање ултра-десничарске организације „Национални строј“.

У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ Претучен монах

Двојица непознатих нападача претукла су монаха Митрофана 13. јуна ујутру, у јужном делу Косовске Митровице, рекао је Танјугуprotoјереј-ставрофор Милија Арсовић. Монах Српске Православне Цркве примљен је у Здравствени центар у северном делу Косовске Митровице. Прота Милија је рекао да су на монаха, без икаквог повода, насрнула двојица нападача. Монах Митрофан (Милорад Булајић) је био у монашкој одећи у тренутку када је нападнут у јужном делу града који је настањен албанским живљем. У митровачку болницу дозвели су га припадници косовске полицијске службе.

Извор: Радио-телевизија Србије

ЗЕМУН

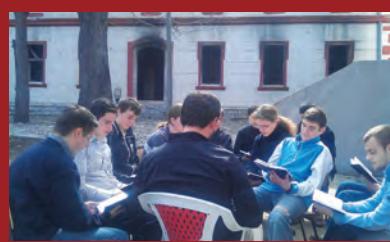
Изградња Цркве Св. Стефана

Са благословом Патријарха српског Иринеја, 3. маја на дан Св. Николаја српског отпочело је копање темеља за изградњу Цркве Светог Краља Стефана Дечанског у насељу 13. мај у Земуну. Припадници Јединице за електронска дејства Војске Србије и припадници Специјалне антитерористичке јединице (САЈ) МУП-а Србије ручно су ископали темеље.

Иначе, већ годину дана припадници САЈ-а прикупљају новац и сваког месеца од своје плате прилажу за изградњу Цркве. Ово дело представља прву цркву после Другог светског рата коју припадници војске и полиције граде са народом.

Молимо се Богу да им подари здравља и снаге да заврше градњу цркве и да буду достојни наследници Св. Краља Стефана Дечанског и осталих Божијих угодника.

Протонамесник Раде Јовић

Час појања у Богословији у Призрену

Помозите и ви обнову призренске Богословије!

У септембру 2011. године обновљен је рад Богословије у Призрену, која је запаљена и уништена у мартовском погрому 2004. године. У Богословији се сада школује 11 ученика.

Богословија је од кључног значаја за опстанак српске заједнице на КиМ – којој су потребни свештеници који су одрастали, учили и живели на овим просторима. Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска овом приликом упућује апел верном народу у земљи и расејању да својим прилозима помогне рад Призренске богословије.

Динарски рачун: Комерцијална банка, 205-172349-51

ВЕНЕЦУЕЛА

Недеља Свих Светих у Каракасу

Црква у Каракасу, у Недељу Свих Светих, добила је два нова бисера. Заједница верних Православној Цркви у Венецуели добила је два нова члана – Матеја (9 месеци) и Новака (3 месеца) Маринковића. Два брата, Матеј и Новак, чији су родитељи Богдан и Ђорђе рођени у Венецуели и ожењени су Венецуеланкама, крштени су у литургијском сабрању. У величанствености евхаристијског сабрања и Свете Тајне крштења уживали су и многи Венецуеланци, рођаци Матеја и Новака.

Било је ово прво литургијско крштење у Венецуели и прилика да се покаже лепота и смисао Литургијске заједнице и Православне Цркве уопште.

Презвитер Александар-Саша Ђурђевић

ОМСК

Златни витеz филму „Деца бесмртности“

Документарни филм „Деца бесмртности“, који говори о једном од најстрашнијих догађаја у новијој српској историји, Шајкашкој и новосадској рацији коју су спровели мађарски окупатори јануара 1942. године, нашао се међу лауреатима недавно завршеног 21. међународног филмског фестивала „Златни витеz“.

На свечаном проглашењу победника, које је одржано у Омску (Русија), међународни жири је овом филму, у продукцији православне Епархије бачке, доделио прву награду у категорији кратког документарног филма.

Овим поводом Епископ бачки г. др Иринеј, продуцент награђеног филма, је истакао: „Чињеница да је ово први филм у продукцији Српске Православне Цркве који је добио овако високо међународно признање служи на част свима који су учествовали у његовој реализацији. Веома је важно што филм сведочи о страдању невиних, а још је важније што у себи носи димензију праштања, врлину својству нашем народу“.

Упокојила се у Господу

Игуманија Агнија Марјановић (1958-2012)

Последњи дани живота сваког људског бића, а посебно монаха осењују светлошћу цео његов труд и подвиг, а нама који смо остали на земљи Господ даје да видимо ко је тај човек заправо био, и да ли је његова жртва примљена као дар и залог спасења. Последњи дани игуманије Агније (Марјановић) рођ. Вуловић, били су испуњени великим патњом али и молитвом. Цео њен живот био је обележен тешком болешћу са којом се она борила од своје младости.

Рођена је у Бадовинцима код Шапца, од оца Владимира и мајке Миланке, као треће, од петоро деце које су имали. Породица је била сложна и испуњена љубављу, позната по гостопримству у свом крају. Поневши тај дар од детињства, мати Агнија је и касније, као игуманија манастира са радошћу примала сваког ко је закуцао на њена врата, топло и искрено, по чему ће је народ овог краја памтити. У свему се трудећи, још од младости, била је један од најбољих ћака у својој школи, касније и одличан студент Правног факултета у Новом Саду. Радила је у Хрватској као судија и у браку са Чедомиром Марјановићем добила је сина Данета. Доживела је тешко предратно време и притисак на Србе, и често је говорила о данима страха и неизвесности које је наш народ доживљавао у Хрватској. Принуђена да напусти посао који је волела, одлази у Швајцарску са породицом.

Добар посао на Западу, удобност, новац, нису могли да је задовоље на њеном животном путу, који је био испуњен трагањем. Осамдесетих година двадесетог века, почиње да болује од тешке болести, што продубљује њену чежњу за Богом. Долази у

Црну Гору, у Манастир Острог, а затим у Ђурђеве Ступове крај Берана. Када је први пут ступила на место свог спасења, где су се налазиле рушевине Манастира Шудикова, осетила је благодатни мир старог манастира и с благословом Преосвећеног Епископа Јоаникија, одлучила да обнови некадашњу лепоту овог метода Манастира Ђурђевих Ступова.

Саградила је монтажну кућицу, где је живела, подвизавајући се и окупљајући народ Будимља, да би Господ, наградивши њен труд, послao и ктитора Мила Ђурашковића да јој помогне у изградњи конака и цркве. Замонашена је 3. децембра 2003. године, а игумански чин је добила 2. децембра 2008, приликом освећења завршене Цркве Ваведења Пресвете Богородице у Шудикову.

Свако ко пролази путем ка Беранама, диви се лепоти Манастира Шудикова. Али је још већа лепота унутрашњег здања храма, фрескописа, иконостаса и полијелеја. Све то је мати Агнија, властитим трудом, уз тешку болест којој није било лека, не осврћући се на болове и невоље, сама изградила. Окупљала је народ Будимља и Берана, сви су је волели и поштовали. Када је болест узела маха, отишла је у мали скит Преображења, на Сомини, где је провела готово две године припремајући своју душу за сусрет са Господом. На јесен 2011. г. њена болест је захтевала болничко лечење, те одлази у родне Бадовинце где се њени дани приводе крају. На велико изненађење лекара, чудом Божијим живи још неколико месеци, опраштајући се од својих најмилијих и молећи се за њих. Из свих крајева Србије и Црне Горе, долази народ да се оправсти са њом. Осетивши

да јој се крај земног живота приближава, пожелела је да се врати натраг у Ђурђеве Ступове, где је и започела монашки живот и да се ту коначно сусреће са Господом. Последњих месец дана била је окружена пажњом и љубављу братије и сестара, мучена незамисливим боловима, наоружавши се исповешћу и честим причешћивањем, храбро је предала душу Господу, као што је целога живота храбро и живела. То је било на навечерје дана када се слави Свети Апостол Андроник.

Сахрањена је у Манастиру Шудикова уз појање свештенства и монаштва Епархије будимљанско-никшићке и Митрополије црногорско-приморске, и многоbrojnog народа беранског краја. Име игуманије Агније биће записано међу именима ктитора манастира, и свакако међу именима подвигника, јер је по својој слабој телесној моћи, даровала Господу и Цркви и више него што се од ње очекивало. Нека јој Господ да насеље у наручју Пресвете Богородице чији је храм са љубављу подигла и којој је до последњег тренутка упућивала топле молитве. Вјечнаја памјат.

Упокојио се у Господу Миладин Мићун Гавrilović (1949-1912)

Дугогодишњи управник Задужбине Краља Петра Првог Карађорђевића у Тополи

У четвртак 31. маја ове године после краће болести упокојио се у Господу Миладин Мићун Гавrilović. Овај врли житељ срца Шумадије (рођен у Винчи селу близу Тополе), сав свој живот посветио је своме роду и својој Цркви.

Дошавши за Управника Задужбине Краља Петра Првог у Тополи 1992. године Мићун је (како су га сви звали) својим несебичним пожртвовањем обновио рад ове угледне институције, трудећи се да цркви на Оplenцу и другим здањима Задужбине врати првобитни сјај и улогу које им је наменио ктитор – Краљ Петар Први. Почивши Мићун борио се да испоштује краљеву жељу да Задужбина опстане као самостална правна установа. Нажалост, како то код нас често бива, онај који добро ради прима и критике – оговарања. Наилазио је на неразумевања и спутавања у завршавању својих послова.

У раду, поред заштите саме Цркве Светог Ђорђа на Оplenцу, организовао је многобројне изложбе и културна дешавања која су имала за циљ да нови нараштаји боље и што више сазнају о Краљевској кући Карађорђевића и њиховом угледу у српском народу.

Такође је обновио краљеве винограде и вински подрум на Оplenцу одакле поново истичу најквалитетнија вина којима се Србија данас, као некад у стара добра времена, поносила. Обновио је и издавачку делатност везану за цркву на Оplenцу и Краљевску породицу.

Где год је могао, трудио се да предмети везани за породицу Карађорђевић буду прикупљени и сачувани. Кућа Карађорђевића на Оplenцу била је стециште и станиште окупљања како самих Карађорђевића тако и њихових поштовалаца. Својим ауторитетом успео је да у договору са надлежним црквеним властима (Епархијом шумадијском) врати богослужбену намену цркве на Оplenцу. У овом Светом храму сада се служе литургије и обављају друге свештенорадње. Као истински патриота и човек који је изнад свега волео правду открио је мајсуну гробницу стрељаних од окупатора у току Другог светског рата.

Његова искреност и истинска љубав према послу који је радио пленила је све који су се са њим сусретали и сарађивали.

Нажалост, смрт га је претекла да бројне планове и пројекте које је имао и оствари.

Сахрањен је у породичној гробници у суботу 2. јуна 2012. г. у родном месту Винчи код Тополе. Опело је обавио Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован са свештеницем Епархије шумадијске. Велики број личности из културног, друштвено-политичког живота Србије као и бројни пријатељи и поштоваoci почившег Мићуна присуствовали су сахрани.

Говорећи на опелу о Мићуну Гавriloviću, владика је истакао његове врлине које су га красиле у животу, његову љубав према храму на Оplenцу, као и према Српској Цркви, истакавши га као пример осталима. У име Крунског савета од почившег Миладина Мићуна Гавrilovića опростио се Драгомир Ацовић. Говорио је колики је труд и рад почивши Мићун уложио у обнови и очувању Задужбине Карађорђевића.

Господе, упокоји у Царству Твоме, душу племенитог Миладина – Мићуна Гавrilovića.

Мало слово о великом човеку

У дане Вазнесења Христовог, 29. маја 2012. године уснуо је у Борову за овај свет слуга Господњи Дражен Петковић. Да су тога дана сузе могле писати књиге о њему и изрећи све оно што су у себи носиле, много би књига било написано.... Једна и сигурно највећа, била би књига мајке, друга супруге и ћерке, трећа сестре, а четврта, никако мање важна, била би књига свакога од нас...

Целокупан његов живот могао би се сабрати у две речи које су му стално биле на уснама: „Слава Господу“. И у дане када су га посетила и највећа искушења и болести он је стално поваљао: „Слава Господу“.

У болести тела није било болести душе... већ је и у болести својој био пример страдања и жртве, послушања и смирења, примера вере живе за свакога од нас. Сво његово биће дисало је живом вером у Христа и трептало пред Светим тајнама које је до уснућа примао.

Господу је славу узносио на свакоме месту и пред свима, а понајвише служавши као ревностан појац умилног гласа у својим храмовима Св. Стефана у Борову и Св. Петке на Доброти Води у Вуковару. Њега је било просто немогуће не волети јер је Христос пребивао у њему...

Зато, када смо га 30. маја испратили, достојно му отпојавши опело са 13 свештенослужитеља и небројено много браће и сестара у Христу, како је он увек говорио, не осећамо горчицу неутешне туге и очајања што смо га изгубили већ радост што смо добили молитвеника пред престолом Васкрслога и Вазнетога Господа нашега.

Вечан ти спомен, блаженства достојан, брате наш Дражене. Христос Васкрсе! Ваистину Васкрсе!

ошац Ненад Драчићевић

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА

ШИРОК ИЗБОР
ПОЛИЕЛЕЈА - ХРОСА
- РАЗНИХ СВЕЋЊАКА

ЛИГРАП Доо
34312 Белосавци, Топола
тел./факс +381 34 6883 502
моб. +381 63 602 536
+381 65 8073 135
www.llgrap.com
e-mail: livenicallgrap@yahoo.com

Центар за културу и образовање Раковица
и Књижевно друштво „Раковица“
расписују конкурс за

Сабор духовне поезије

Право учешћа имају сви песници који пишу на српском језику.

Учесници достављају по три необјављене песме у три примерка, под шифром (у посебној коверти послати решење шифре). Конкурс је отворен до 15. јула 2012. године. Избор најбољих радова извршиће стручни жири који ће прогласити резултате и рангирати их по вредности (1, 2. и 3. место). Најбољи песници биће награђени златничима Св. Саве у три величине. Жири ће одабрати и три песме за похвалу. Од најбољих радова биће објављена антологија „САБОР ДУХОВНЕ ПОЕЗИЈЕ“ за 2012. годину.

Место и одржавање Сабора: Порта Манастира Раковица, Мала Госпојина 21. 9. 2012. године у 12 часова, или Центар за културу и образовање Раковица.

Радове слати на адресу: Центар за културу и образовање Раковица, 11090 Раковица, Мишка Крањца 7, са назнаком: „За Сабор“.

Контакт телефон: 011/3582-493
E-mail: kcrakovica@gmail.com

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА ЗВОНА

електромоторни и
електромагнетни погон
програмирано и
даљинско укључивање

ЦРКВЕНИ САТОВИ

„GPS“ - сателитска синхронизација

063/ 315 841

MJ ои/ 30 76 245; 30 76 246
ИНЖЕНЕРинг
Земун, И. Цанкара 9/29 www.mj.rs

Педесет година матуре
генерација 1957–1962. г.
Манастир Раковица
Београд

Позивамо свршене богослове Богословије Свети Сава те генерације, да се јаве ради прославе. Скуп је у Манастиру Раковица, 25. јуна 2012. године у 8 часова.

За све информације обратити се:
protojereju-stavroforu Михаилу Арнауту, тел: 064/44-60-313 или
protojereju-stavroforu Миловану Глоговцу, тел: 064/15-61-543.

RTRS
www.rtrs.tv

ATV
www.atvbi.com

ДОБРОЧИНСТВО
Београд, Добрињска 2
тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
dobrocinstvo@gmail.com
www.dobrocinstvo.spc.rs

КРСТОВДАН
У СВЕТОЈ ЗЕМЉИ
Јерусалим, Витлејем, Назарет...
23. септембар

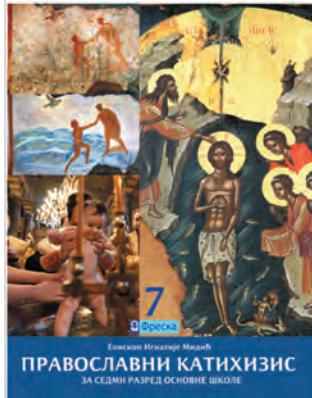
СВЕТИЊЕ МОСКВЕ
Оптина и Дивијевска пустиња, Владимир...
25. август - 03. септембар

ОСТРОГ сваког петка
АГЕНЦИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

Фреска

www.freska.rs БЕОГРАД

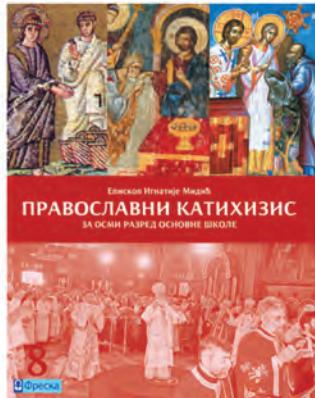

Епископ Игњатије Мидић
ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС
ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

др Игњатије
Мидић

**КАТИХИЗИС
7. РАЗРЕД**

НОВО

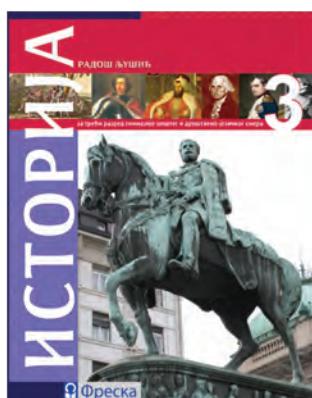

Епископ Игњатије Мидић
ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС
ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

др Игњатије
Мидић

**КАТИХИЗИС
8. РАЗРЕД**

НОВО

др Радош Љушић

**ИСТОРИЈА
3. РАЗРЕД**

гимназије општег и
друштвено-језичког
смера

НОВО

др Игњатије
Мидић,
професор
Богословског
факултета,
владика
браничевски

др Радош
Љушић,
редовни
професор
на Одељењу
за историју
Филозофског
факултета

Уџбеници су одобрени од стране
Министарства просвете и науке и ових
дана излазе из штампе.

Од наредне школске године у издању
ФРЕСКЕ биће штампани и остали
уџбеници из ВЕРОНАУКЕ за основну
школу.

Досадашња издања: Уџбеници ИСТОРИЈЕ
за 5, 6, 7. и 8. разред основне школе.

У припреми: Уџбеници ИСТОРИЈЕ за
средње школе и ГЕОГРАФИЈЕ за 5, 6, 7.
и 8. разред основне школе.

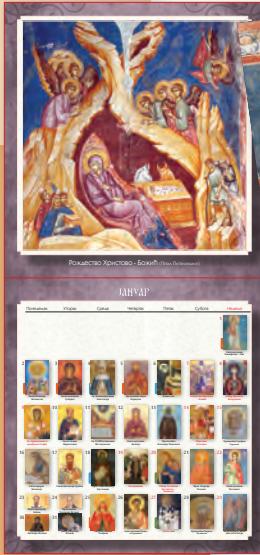
Издавачка кућа
ФРЕСКА
Телефони:
069/ 620-180
011/ 38-35-873
Факс:
011/ 38-35-873
freska@sbb.rs

ПОРУЧИТЕ ОДМАХ

У великом броју књижара
широм Србије или
путем наруџбенице - на сајту

**ИСПОРУКА ПО
ДОГОВОРУ**

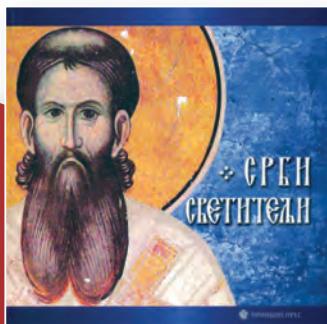
Сви уџбеници
прилагођени су
Наставним
плановима и
програмима
прописаним у
Министарству
просвете

ЗИДНИ ПРАВОСЛАВНИ ПОДСЕТНИК 2012.
31x32 cm, 26 страница

ПРАВОСЛАВНИ ПЛАНЕР 2012.
8x14 cm, 120 страница

СРБИ СВЕТИТЕЉИ

Капитална књига о Србима светитељима, од светог Јована Владимира у X, до светог Јустина Ђелијског у XX веку. О њиховим животима и духовном подвигу, о њиховој важности за српску духовност, историју и судбину. 20,6x20 cm, 236 страница

НОВО!

ПРИНЦИП ПРЕС

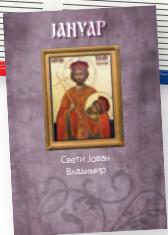
11000 Београд, Цетињска 6; +381 11 322 70 34; 324 56 21
www.turistinfosrbija.com, www.nacionalnarevija.com

ПРАВОСЛАВНИ ПОДСЕТНИК 2012.

Наша стона књига и у 2012, наш роковник, поучник, подсетник. Овога пута у осам верзија, посвећених некој од највећих српских крсних слава (Свети Лука, Свети Димитрије, Света Петка, Свети Архангел Михаило, Свети Никола, Свети Врачи, Свети Јован Крститељ, Свети Ђорђе).

16,5x24 cm, 384 странице

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА АРХИЈЕПИКОПИЈА БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКА ПРОИЗВОДНИ ЗАВОД

НАЈВЕЋА ПОНУДА СВИХ ПРКВЕНИХ ПРОИЗВОДА У СРБИЈИ

КРАЉА ПЕТРА ПРВОГ 5
11000 БЕОГРАД, СРБИЈА

ТЕЛ/ФАКС:
00 381 11 30 25 220
МОБ:
00 381 64 800 43 45
00 381 64 800 43 33

proizvodni.zavod.spc@gmail.com
www.spc-aem.org